

II Reactie van de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane

Antwoorden op de vragen over de op 17 juli 2020 toegezonden kabinetsreactie op het rapport van de Autoriteit Persoonsgegevens over de verwerking van de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslag (Kamerstuk 31 066, nr. 683).

Het kabinet heeft met interesse kennisgenomen van de vragen en opmerkingen van de leden van de fracties van de VVD, PVV, het CDA, D66 en SP over de op 17 juli 2020 toegezonden kabinetsreactie op het rapport van de Autoriteit Persoonsgegevens over de verwerking van de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslag. Bij de beantwoording wordt zoveel mogelijk de volgorde van het verslag aangehouden, met dien verstande dat gelijklopende of in elkaars verlengde liggende antwoorden tezamen zijn beantwoord.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de VVD

De leden van de VVD-fractie vragen wanneer de Kamer het aangekondigde plan van aanpak kan verwachten waaruit blijkt dat de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane voortvarend met de aanbevelingen aan de slag gaat.

Op 13 oktober jongstleden¹ heb ik samen met mijn ambtsgeenoot, de staatssecretaris van Fiscaliteit en Belastingdienst, het concept plan van aanpak 'Herstellen, Verbeteren en Borgen' aan uw Kamer gestuurd.

De leden van de VVD-fractie vragen specifiek op het punt van de verwerking van de nationaliteit welke stappen de afdeling Toeslagen op korte termijn heeft gezet om te kunnen beoordelen welke andere verwerkingen van nationaliteit (binnen de afdeling dan wel binnen de Belastingdienst) mogelijk onrechtmatig en discriminerend zijn.

De AP concludeert dat de verwerking van de nationaliteit die relevant is voor het bepalen van de aanspraak op toeslag noodzakelijk is voor de publieke taak die aan Toeslagen is opgedragen. Dat betekent echter niet dat het gegeven bij alle verwerkingen noodzakelijk c.q. objectief gerechtvaardigd is.

De AP heeft breed onderzoek gedaan naar de vraag of Toeslagen nationaliteit rechtmatig verwerkt. De drie verwerkingen waarbij de AP een overtreding signaleerde, zijn alle drie aangepast zoals in de conclusie van het rapport vermeld staat. De geconstateerde overtredingen zijn dus momenteel niet meer van toepassing.

Voor de Belastingdienst wordt hier nog aan gewerkt, zie het hiervoor genoemde concept plan van aanpak 'Herstellen, Verbeteren en Borgen'. In het concept plan van aanpak kiezen wij ervoor om de processen rond risicoselectie en signalen van mogelijke fraude direct aan te pakken. In het eerste kwartaal van 2021 moeten de risico's in deze processen in kaart zijn gebracht, hernieuwde kaders bekend zijn en de implementatie gestart. Hierbij wordt specifiek aandacht gegeven aan het gebruik van nationaliteit en projectcode 1043. Dit is van belang, omdat de kans op negatieve effecten voor burgers en bedrijven hier het grootst is. Over de voortgang zullen we uw Kamer bij de voortgangsrapportages over het jaarplan informeren.

De leden van de fractie van de VVD vragen of al bekend is of, en zo ja welke, andere verwerkingen van nationaliteit binnen de Belastingdienst onrechtmatig en discriminerend zijn. Mochten dergelijke verwerkingen aanwezig zijn, dan vragen de leden bij welke onderdelen van de Belastingdienst deze verwerkingen hebben plaatsgevonden en of deze verwerkingen, naast onmiddellijke beëindiging, ook meteen zijn verwijderd. De leden van de fractie van D66 vragen hoe invulling wordt gegeven aan de opmerking van de AP, dat de Belastingdienst op korte termijn beoordeelt welke andere verwerkingen van nationaliteit mogelijk onrechtmatig en discriminerend zijn en aan de aansporing van de AP om dergelijke verwerkingen onmiddellijk te beëindigen.

Samen met mijn ambtsgeenoot, de staatssecretaris van Fiscaliteit en Belastingdienst, heb ik op 13 oktober jongstleden het schriftelijk overleg beantwoord over de rectificatie op de Voortgangsrapportage Toeslagen van 28 april 2020.² In deze beantwoording hebben wij uw Kamer geïnformeerd over een aantal verwerkingen van het persoonskenmerk nationaliteit bij de

¹ Kamerstukken II, 2020/21, 31 066, nr. 709.

² <https://www.njksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/10/13/aanbiedingsbrief-schriftelijk-overleg-nav-rectificatie-brief-28-april>

Met opmerkingen [] (1): De vraag gaat over 'nationaliteit'.

Met opmerkingen [] : Helemaal eens. Geen vraag beantwoorden die niet wordt gesteld. Ook niet al er een eventuele relatie zou kunnen zijn.

Met opmerkingen [] (3): AANVULLING UHB: PM: in BVR is ook nog informatie opgenomen over geboorteplaats en -land. Momenteel loopt er onderzoek of dit terecht is. Als blijkt dat dit niet het geval is, moet het onderstaande antwoord mogelijk aangepast worden.

Belastingdienst niet-zijnde Toeslagen of Douane. Deze verwerkingen waren niet conform toezeggingen aan de Kamer of waren niet nodig om de wettelijke taken van de Belastingdienst uit te kunnen voeren:

- Een selectieregel voor het selecteren van verzoeken om voorlopige aanslagen inkomstenheffing voor een handmatige beoordeling. Een van de selectiecriteria in deze selectieregel was nationaliteit. In augustus 2019 was al besloten om de selectieregel niet meer op te nemen in het pakket aan selectieregels voor 2020. Daarbij is over het hoofd gezien dat selectieregels uit (bijvoorbeeld) 2019 nog gebruikt konden worden om verzoeken of aangiften uit 2019 te toetsen. Deze verwerking van nationaliteit voldeed niet aan de toezegging van mijn ambtsvoorganger, te weten dat nationaliteit enkel nog wordt gebruikt voor de toezichtstaak van de Belastingdienst als daar een expliciete wettelijke grondslag voor is.³ Toen dit geconstateerd werd, is de selectieregel bij een update van 15 mei jongstleden verwijderd.
- Informatie over het persoonskenmerk nationaliteit kon in 2019 worden weergegeven in informatiedashboards van twee risicomodellen. Dit persoonskenmerk werd voor het overige niet gebruikt als risico-indicator in deze twee risicomodellen. Een dergelijke weergave van het persoonskenmerk nationaliteit was niet nodig om de wettelijke taken van de Belastingdienst uit te kunnen voeren. De informatiedashboards zijn daarom op 18 december 2019 aangepast, zodat het persoonskenmerk nationaliteit hier niet meer in getoond wordt.
- In maart 2020 is vastgesteld dat het persoonskenmerk nationaliteit nog getoond werd in een kolom in de applicatie 'Generieke Informanten Desktop' (GID). GID wordt vooral gebruikt door medewerkers van de Belastingtelefoon. De desbetreffende kolom was wel voor deze medewerkers zichtbaar, maar werd in beginsel niet gebruikt in het werk voor de Belastingtelefoon. Hierom is de kolom bij de eervolgende update (of 'release') van GID in mei 2020 verwijderd.
- Tot slot is gebleken dat er in het basisregistratiesysteem 'Beheer van Relatie' (BVR) van de Belastingdienst nog vrije tekstvelden aanwezig zijn. In deze tekstvelden waren onder andere aantekeningen opgenomen over de (dubbele) nationaliteit van burgers. De Belastingdienst heeft alle aantekeningen in de vrije tekstvelden direct vanuit BVR overgeplaatst naar een veiliggesteld in een apart systeem. Alleen de aantekeningen die nodig zijn voor het toezicht zullen teruggeplaatst worden in BVR. Dit geldt in ieder geval niet voor aantekeningen over de nationaliteit van burgers, omdat de vrije tekstvelden van BVR niet bedoeld zijn om dergelijke signalen te registreren.

Zoals mijn ambtsgeenoot en ik op 13 oktober jongstleden hebben aangegeven, kan nog niet met zekerheid worden vastgesteld of het gebruik van het persoonskenmerk nationaliteit in de systemen van de Belastingdienst nu volledig in beeld is.⁴ Dit vereist een diepgaander onderzoek, waar ik en mijn ambtsgeenoot topprioriteit aan willen geven. Wij willen dit onderzoek in het eerste kwartaal van 2021 afronden en uw Kamer informeren over de resultaten.

[PM: nog aanvulling vanuit Toeslagen nodig?]

De leden van de VVD-fractie vragen verder waar en wanneer zowel de afdeling Toeslagen als de AP vindt dat met het gebruik van nationaliteit een grens wordt overgegaan. Zij vragen hoe deze grens wordt bepaald en wie erop toe ziet dat deze grens niet overschreden wordt. Voorts vragen zij in welke gevallen de AP een objectieve rechtvaardiging voor het gebruik van nationaliteit ziet.

Toeslagen volgt het oordeel van de AP met betrekking tot het onrechtmatig gebruik van nationaliteit. Lopende het onderzoek van de AP heeft Toeslagen geconstateerd dat in een enkel geval een query is uitgevraagd, waarbij selectie uitsluitend op nationaliteit heeft plaatsgevonden. Daarvan heeft Toeslagen op voorhand al aangegeven dat deze uitvraag met de kennis van nu disproportioneel was.

De Algemene verordening gegevensbescherming (AVG) regelt wat er allemaal wel en niet mag met de persoonsgegevens van mensen. En wat hun privacyrechten zijn als organisaties als de Belastingdienst of de overheid hun gegevens verwerken.

³ Kamerstukken II, 2019/20, 31 066, nr. 538.

⁴ Verwijzing aanbiedingsbrief. PM UHB: op het moment van schrijven heb ik nog geen Kamerstuknummer kunnen vinden.

Met opmerkingen [] (4): PM CD-VT: Is de selectieregel VA-1H stopgezet vanwege de toezegging op 15 november, of omdat deze selectieregel niet meer nodig was voor het toezicht?

Met opmerkingen [] (5R4) [] (VT) : De aanleiding lag in het onderzoek dat jullie [] in de zomer startte; dus al voordat de toezegging werd gedaan. Het totale belang was weliswaar teruggelopen, maar de 'hitrate' van de regel was in 2018 en 2019 nog 61% en 56%.

Met opmerkingen [] (6): Graag aangeven naar welke brief van 13 okt 2020 verwezen wordt

De Belastingdienst gebruikt voor de uitvoering van zijn wettelijk taak persoonsgegevens. Mijn ambtsvoorganger heeft al eerder de opdracht gegeven nationaliteit niet meer te gebruiken ten behoeve van de handhavingstaak van de Belastingdienst, tenzij er een expliciete wettelijke grondslag voor is.⁵

Financiën ziet toe op de juiste omgang met persoonsgegevens. De Autoriteit Persoonsgegevens ziet als nationale toezichthouder daarop toe.

Ten aanzien van een objectieve rechtvaardiging voor het gebruik van nationaliteit concludeert de AP in het onderzoeksrapport dat de verwerking van nationaliteit die relevant is voor het bepalen van de aanspraak op toeslag voldoet aan de beginselen van proportionaliteit en subsidiariteit en aldus noodzakelijk is voor de uitoefening van de publieke taak die aan Toeslagen is opgedragen. De AP concludeert dat de inbreuk op de belangen van de betrokken personen in die gevallen niet onevenredig is in verhouding tot het met de verwerking te dienen doel.

De leden van de VVD-fractie vragen of de gesprekken met de met ouders over de effecten van de bevindingen van de AP reeds hebben plaatsgevonden.

In de brief van 17 juli jl. heb ik de toezegging gedaan om breder in gesprek te gaan over de effecten die de bevindingen van de AP op ouders hebben gehad of mogelijk nog steeds hebben. Op 28 oktober aanstaande ga ik hierover in gesprek met het ouderpanel. Ik wil met de ouders bespreken hoe zij de bevindingen van het AP-rapport hebben ervaren en hoe wij daar nu in de hersteloperatie mee omgaan. Gesprekken met BOInK en met het College voor de Rechten van de Mens hebben al plaatsgevonden. De uitkomsten van deze gesprekken neem ik mee in de hersteloperatie en in het verdere onderzoek naar de effecten op burgers dat onderdeel vormt van de bovengenoemde grootschalig verbeteraanpak.

De leden van de VVD-fractie vragen wanneer de AP voornemens is het onderzoek naar de Fraude Signalering Voorziening (FSV) te publiceren. Het onderzoek van de AP loopt. De AP bepaalt zelf de aard en de omvang van het onderzoek. De AP bepaalt wanneer het onderzoek voldoende is.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de PVV

Conclusies en aanbevelingen AP

De leden van de PVV-fractie vragen mij te bevestiging dat de AP constateert dat de handelwijze van de afdeling Toeslagen bij drie verwerkingen van nationaliteit onrechtmatig was. Zij vragen hoe drie onrechtmatige verwerkingen in verhouding staan tot het totaal aantal verwerkingen bij Toeslagen en in hoeverre deze verwerkingen statistisch opvallen dan wel vallen in het niet vallen op het totaal aantal verwerkingen.

Ik kan bevestigen dat de AP concludeert dat de verwerking van de dubbele nationaliteit van Nederlanders, de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslag en de nationaliteit van aanvragers voor de aanpak van georganiseerde fraude niet noodzakelijk is voor de vervulling van een publieke taak van Toeslagen. Daarnaast is de verwerking van de nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslag en voor de aanpak van georganiseerde fraude een discriminerende verwerking. Door deze overtredingen heeft de minister van Financiën, als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerkingen van Toeslagen, gehandeld in strijd met het beginsel van rechtmatigheid en het beginsel van behoorlijkheid.

De eerste verwerking had betrekking op alle burgers met een dubbele nationaliteit. De tweede verwerking, in het risicoclassificatiemodel, had betrekking op alle ingediende aanvragen en wijzigingen van toeslagen. De derde verwerking gebaseerd op query's had betrekking op een gering aantal aanvragers. Ondanks het relatief geringe bereik van de laatste overtreding, is de ernst ervan zodanig dat de geringe omvang daaraan niets afdoet.

Voorts vragen de leden van de PVV-fractie of deze verwerkingen nagenoeg geheel zijn toe te schrijven aan het gebruik van digitalisering, algoritmes en aanverwante digitale profielen, zeker nu twee samenhangen met het risicomodel en een onderzoek naar georganiseerde fraude. Zij vragen hoeveel onrechtmatige verwerkingen er Belastingdienst-breed zouden zijn indien de

Met opmerkingen [] (7): Graag aanvullen voor wat betreft verloop van gesprek.

Met opmerkingen [] (8): Deze tekst klopt, maar daar wordt niet naar gevraagd.

Met opmerkingen [] : Deze opmerking expliciet checken bij de staatssecretaris TenD

⁵ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2019/11/15/kamerbrief-over-oplossing-voor-de-caf-11-ouders-en-maatregelen-om-herhaling-te-voorkomen>

geconstateerde onrechtmatige verwerkingen bij Toeslagen simpelweg geëxtrapoleerd zouden worden.

Deze verwerkingen vinden digitaal plaats, zoals het grootste gedeelte van de verwerkingen van Toeslagen. De verwerking binnen het risicoclassificatie model is gebaseerd op een algoritme. De verwerking gebaseerd op query's werd handmatig voorbereid. Een extrapolatie zoals door deze leden gevraagd is niet te geven. ~~Toeslagen, Douane en de overige onderdelen van de Belastingdienst hebben ieder een eigen wettelijk takenpakket, met verschillende bevoegdheden en verplichtingen. Hierdoor worden bij bijvoorbeeld Toeslagen andere persoonsgegevens gebruikt en op een andere manier verwerkt, dan bij de Douane. Extrapolatie van het aantal onrechtmatige verwerkingen van Toeslagen is daarom niet mogelijk.~~ Belastingdienst-breed loopt het onderzoek nog. Daarbij zullen meer feitelijke gegevens voorhanden komen.

Bevindingen AP bij de afdeling Toeslagen en reeds genomen maatregelen

De leden van de PVV vragen of kan worden aangegeven in welke mate nationaliteit als één van de tientallen risico-indicatoren in het verleden (voor 6 januari 2014) aantoonbaar heeft bijgedragen aan het opsporen en bestrijden van fraude.

De Wet basisregistratie personen (Wet BRP) is op 6 januari 2014 in werking getreden. Voor die tijd stonden persoonsgegevens geregistreerd in de gemeentelijke basisadministratie voor persoonsgegevens (GBA). Zoals de AP in haar rapport aangeeft, is het een feit dat nationaliteit in de GBA werd vastgelegd en dat dit werd overgenomen door de Belastingdienst. De Belastingdienst had daarmee de beschikking over het gegeven nationaliteit ten behoeve van de uitvoering van en het toezicht op fiscale wet- en regelgeving, inclusief fraudebestrijding. In welke mate nationaliteit heeft bijgedragen aan het opsporen en bestrijden van fraude (en dan ook nog aantoonbaar) is niet meer te achterhalen. Die duiding en relatie werd niet vastgelegd. Door de FIOD wordt bij het opsporen van fraude nationaliteit niet als een separate risico-indicator gehanteerd.

De Douane is verantwoordelijk voor het toezicht op het grensoverschrijdend goederenverkeer. Nationaliteit van personen of land van herkomst van goederen en voertuigen is in dit toezicht een essentiële risico indicator. Het is niet de enige risico indicator, maar één van de risico-indicatoren naast de professionele inschatting van de douanier ('geoeftend oog'). Op basis van de risicoweging wordt besloten welke goederen worden gecontroleerd, waarbij deze weging niet zichtbaar is voor de controlerend ambtenaar. De controle kan leiden tot een bevinding van een onregelmatigheid die weer kan leiden tot een vermoeden van fraude en daarmee tot een opsporingsonderzoek van de FIOD. Omdat nationaliteit één van de risico indicatoren is in de totale risicoweging, kan geen relatie worden gelegd tussen deze indicator en het opsporen en bestrijden van fraude op het gebied van douane.

Antwoord Particulieren:

Kan de staatsecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane aan de leden van de PVV-fractie aangeven in welke mate nationaliteit als één van de tientallen risico indicatoren in het verleden (voor 6 januari 2014) aantoonbaar heeft bijgedragen aan het opsporen en bestrijden van fraude?

Bij de selectieregel met nationaliteit die bij ons nog actief was, zat het grootste effect in het terugdringen van het fenomeen waarschijnlijk al in de jaren voordat de regel actief was; we hebben het dan over 2011 of eerder. Maar daar ging het in feite helemaal niet om nationaliteit, maar om het niet hebben van de Nederlandse nationaliteit.

De leden van de PVV-fractie vragen welke constatering aanleiding waren om tweede nationaliteit als risico-indicator in het risicomodel op te nemen. Ook willen zij weten of de constatering door de loop van de tijd zijn veranderd, toegenomen, afgenomen, achterhaald, niet meer relevant dan wel anderszins van ondergeschikt belang geworden.

In het risicoclassificatiemodel van Toeslagen speelde de tweede nationaliteit geen rol. Er werd onderscheid gemaakt tussen Nederlanderschap en niet-Nederlanderschap. Het niet-Nederlanderschap speelde een belangrijke rol bij de zogenoemde Bulgarenfraude en was dan ook de directe aanleiding om deze indicator op te nemen in het risicomodel.

De score die een burger in het model kreeg voor het niet hebben van een Nederlandse nationaliteit liet -gedurende de tijd dat we deze in de risicomodellen op hadden genomen- een dalende trend zien. Medio 2018 was de score in het model van de kinderopvangtoeslag dermate laag dat we de

Met opmerkingen [] Ik denk hier aan de query aan de poort waar in woonland een rol speelde volgens mij, niet de nationaliteit. Als iemand niet in NL woont dan is invordering van ten onrechte uitbetaalde bedragen meestal niet mogelijk. Eigenlijk ben je dan geen fraude aan het opsporen maar aan het voorkomen. De precieze uitwerking hiervan weet [] Verder hebben wij de nationaliteit niet gebruikt, maar hij kwam wel voor in de blauwdruk, de 'standaard' query die we hadden voor o.a. het beoordelen van een verzameling aangiften die van een facilitator afkomstig waren. Mijn conclusie is dat in de IH problematiek in combinatie met een facilitator de nationaliteit geen rol heeft gespeeld in het opsporen en bestrijden van fraude. De ene keer dat we de nationaliteit nodig hadden om te pogen de omvang van een probleem te kunnen bepalen, hebben we de query niet gekregen.

Met opmerkingen []: @UHB en Particulieren: graag aangeven hoe dit verwerkt moet worden

indicator uit het model hebben verwijderd, in april 2019 hebben we ook bij de huurtoeslag deze indicator verwijderd.

De leden van de PVV-fractie vragen of zowel de eerste en/of enige als de tweede nationaliteit niet meer gehanteerd worden als risico-indicator en dat nationaliteit op dit moment geen deel uit maakt van het risicomodel.

Sinds oktober 2018 wordt nationaliteit niet meer gebruikt in het risico-classificatiemodel voor de kinderopvangtoeslag. In april 2019 is deze indicator ook voor de huurtoeslag verwijderd waarmee nationaliteit niet meer voorkomt in het risico-classificatiemodel. Nationaliteit wordt op geen enkele wijze meer gebruikt om een risico inschatting te maken op onjuist gebruik.

De aan het woord zijnde leden van de PVV-fractie vragen of kan worden aangegeven of het niet meer verwerken van een (enige, eerste en/of tweede) nationaliteit fraudebestrijding (ernstig) bemoeilijkt en waarom dit al dan niet het geval is.

Van belang voor beantwoording van deze vraag is het onderscheid tussen toezicht, fraudebestrijding en opsporing. De Belastingdienst staat opgesteld voor uitvoering van en toezicht op fiscale wet – en regelgeving, inclusief fraudebestrijding. Dat gebeurt zo veel mogelijk aan de voorkant. Voorts houdt de Belastingdienst risicogericht én a-select toezicht achteraf. Bij dat toezicht constateren we soms onjuistheden (fouten). Indien er bij die onjuistheden sprake is van opzettelijk handelen, dan kan er sprake zijn van fraude. Indien we dit signaleren dan geldt het protocol AAFD.⁶ Sommige gevallen van fraude worden door de FIOD onderzocht (opsporing). Uitgangspunt is dat de Belastingdienst nationaliteit uitsluitend nog verwerkt als er sprake is van een expliciete wettelijke bepaling of verdragsbepaling. Nationaliteit wordt niet (langer) gebruikt als risico-indicator of selectiecriterium. Het niet meer verwerken van nationaliteit bemoeilijkt het toezicht (incl. de fraudebestrijding) niet. Risicoselectie beoogt niet-compliant gedrag te voorspellen en er zijn voldoende andere kenmerken die hiervoor gebruikt kunnen worden. In de (beperkte hoeveelheid) individuele casussen waar nationaliteit een rol speelt, kan dit op basis van de wet of een verdrag nog steeds in de fiscale beoordeling meegenomen worden. Voor de FIOD geldt dat het niet kunnen verwerken van nationaliteit de internationale uitwisseling van informatie over verdachten in strafrechtelijke onderzoeken kan bemoeilijken. De Douane blijft gegevens gebruiken over de nationaliteit van personen en over de herkomst van goederen, voertuigen en dergelijke. Zo is nationaliteit een van de risico indicatoren die wordt gebruikt in de handhaving. Voor het gebruik van nationaliteit bestaat een wettelijke basis in het Douanewetboek van de Unie. Het gebruik van deze gegevens is noodzakelijk, gelet op het feit dat de Douane verantwoordelijk is voor het toezicht op het grensoverschrijdend goederenverkeer, waarbij nationaliteit of land van herkomst een essentieel kenmerk is.

Antwoord MKB:

Fraudebestrijding is een containerbegrip en maakt onderdeel uit van toezicht van de Belastingdienst. Binnen het toezichtpalet, de inzet van handhavingsinstrumenten en toetsen van aangiften aan fiscale wet- en regelgeving, is bijvoorbeeld een woon- en verblijfplaats een belangrijk gegeven. Nationaliteit zou daarmee in verband kunnen worden gebracht maar is geen afwegingskader voor toezicht (incl. fraudebestrijding)

Particulieren ()

Wij wilden in onze selectieregel burgers zonder de Nederlandse nationaliteit selecteren, omdat ten onrechte terugbetaalde bedragen bij hen achteraf moeilijk in te vorderen zijn (vaak zitten ze dan al weer in hun thuisland of een ander land). Dus ja, het niet kunnen gebruiken kan de handhavingstaak (niet alles is gelijk fraude) bemoeilijken.

Er wordt ook gewerkt aan een lijst met (expliciete) wettelijke grondslagen en overige situaties waarin nationaliteit een rol speelt. In die context gaat ook nog beoordeeld worden of, en zo ja, in hoeverre nationaliteit in die gevallen echt nodig is en gebruikt mag worden. Voor al die gevallen waarin die vragen positief worden beantwoord, zal het ook belemmeren als nationaliteit niet meer verwerken de standaard wordt. UHB is hier volledig op aangehaakt.

⁶ Staatscourant 2015, 17271

Tot slot is van belang dat je onderscheid zou moeten maken in het gebruik t.b.v analyses (zien dat nationaliteit in een bepaalde situatie een relevant/onderscheidend criterium is) en het gebruik t.b.v. de selectie/handhaving.

Deze leden van de PVV-fractie vragen eveneens of het stopzetten van een aantal applicaties en verwerkingsprocessen belemmert werkt voor de fraudeopsporing.

De bedoelde applicaties en verwerkingsprocessen hebben evident een doel en nut voor het toezicht dat door de Belastingdienst wordt uitgevoerd, omdat bijvoorbeeld interne en externe risico signalen werden geregistreerd. Het stopzetten van deze applicaties en verwerkingsprocessen heeft daarmee een belemmerend effect op de effectiviteit van het toezicht en daarmee ook op het zo vroeg mogelijk detecteren en voorkomen van fraude. Het stopzetten van een aantal applicaties en verwerkingsprocessen kan bovendien de FIOD in de uitvoering van strafrechtelijke onderzoeken bemoeilijken. Het streven is daarom het belemmerende effect zo snel mogelijk op te lossen. In onze brief van 13 oktober jongstleden⁷ heb ik de Kamer geïnformeerd over de stand van zaken met betrekking tot deze applicaties en verwerkingsprocessen. Zodra voldoende waarborgen zijn vastgesteld zullen de processen weer worden opgestart.

De Douane houdt toezicht op het grensoverschrijdende goederenverkeer. Daarbij werd de zogenaamde Databank Auto (DBA) geraadpleegd. Via de DBA had de Douane inzage in allerlei gegevens over personen en bedrijven, zoals RDW-autogegevens, gegevens over de vermogenspositie en inninggegevens (belastingsschulden). Door het stopzetten van DBA is dit nu niet meer mogelijk en dat bemoeilijkt de handhaving van de Douane.

Voor Toeslagen geldt dat de processen "behandelen fraudesignalen" en "het risico-classificatiemodel" zijn stilgelegd. Het stilleggen van deze processen is van invloed op de fraudeopsporing. Zodra voldoende waarborgen zijn vastgesteld zullen de processen weer worden opgestart.

☐ Opmerking

(Kan hier maar kan ook op andere plek/mogelijke andere insteek)

Wat mij betreft is hier een mogelijkheid om aan te geven dat we onderscheid maken tussen risico's, validatie, fouten en fraude.

Opsporing vindt plaats onder het gezag van het OM. Vaak wordt er intern en extern, ten onrechte geen onderscheid gemaakt tussen de begrippen risico, fout en fraude. Voordat je kunt zeggen dat er bij een risico ook daadwerkelijk sprake is van een fout moet je valideren/onderzoek doen.

Daarbij hoort hoor en wederhoor plaats te vinden voordat je constateert dat er sprake is van een fout. Voor het vaststellen van fraude moet er ook een onderzoek naar mogelijke opzet plaatsvinden. Ook zijn er verschillen in wie wat aannemelijk moet maken of bewijzen. De bewijslast of het aannemelijk maken voor rechtmatigheid van een uitbetaling en een aftrekpost ligt bij de belastingplichtige. Als een aanvraag of aftrekpost niet aannemelijk gemaakt wordt, wordt deze geweigerd of teruggedraaid. Dat zal voelen als straf maar dat is formeel anders. Daar waar er omzet te weinig wordt aangegeven of er sprake is van opzet dient de Belastingdienst dit aannemelijk te maken of te bewijzen. Daar waar er sprake is van een redelijk vermoeden van een strafbaar feit kan er sprake zijn van boete of inzet van strafrecht.

Van een redelijk vermoeden is bijvoorbeeld sprake als er valse stukken worden ingediend ter onderbouwing van een aftrekpost of aanvraag. Dan wordt er enerzijds gecorrigeerd en anderzijds een straf opgelegd (boete of strafrechtelijke vervolging)

Risico's worden geselecteerd op basis van beschikbare data en selectiemethoden. De validatie (toezicht) gebeurt na selectie en is mede afhankelijk van de beschikbare capaciteit.

In zijn algemeenheid kan gezegd worden dat als er minder data of applicaties beschikbaar zijn dit consequenties heeft voor de risico-uitwerp. Maar het is daarbij wel belangrijk om vast te stellen dat die data en applicaties van belang zijn voor de kwaliteit en kwantiteit van uitwerp. Daar waar er geen objectieve reden zijn om bepaalde data te gebruiken voor selectie mogen die niet gebruikt worden.

Input GO:

Doordat het signalenproces van MKB is stopgezet, worden de risicosignalen die in dit proces binnenkomen niet behandeld. Het signalenproces van MKB is stopgezet. De risicosignalen die in dit proces binnenkomen worden niet behandeld. Deze signalen kunnen ook zien op grote

Met opmerkingen ☐ (12): @UHB, MKB en Particulieren: graag aangeven hoe dit verwerkt moet worden

Met opmerkingen ☐: Advies is om het vetgedrukte deel (= van MKB) in te voegen in het bovenstaande tekstgedeelte namelijk na "....sprake zijn van fraude." Wel van belang om dit tekstblok in stand te houden. Hiermee wordt namelijk aangegeven dat er een duidelijk onderscheid is tussen woon- en verblijfplaats en nationaliteit. Dat wordt nog weleens door elkaar heen gehaald.

Met opmerkingen ☐: Hier nog een notie dat de behandeling van signalen binnen de FIOD Infodesk NIET stil staan. Je zou kunnen lezen dat dit wel zo is. Verder is het juist wat er staat.

Met opmerkingen ☐ Dat geldt BD breed (behalve FIOD).

Met opmerkingen ☐ (16): @UHB en ☐ graag aangeven hoe deze opmerking verwerkt moet worden

Met opmerkingen ☐ (7): Aanpassing MKB: Dat is onjuist geformuleerd. Het signalenproces is BD breed stilgelegd (behalve FIOD). Dat is niet direct gelinkt aan MKB maar aan de maatregelen rondom FSV en de conclusies uit de KPMG-rapportage. Dat GO signalen ontvangt vanuit de informatieloketten MKB (maar wellicht ook elders vandaan) is een gevolg van eerdere keuzes. "Doordat" geeft ons inziens een causaal verband weer, dat er niet is

⁷ Kamerstukken II, 2020/21, 31 066, nr. 709

ondernemingen. Op het moment dat een nieuw AVG-conform signalenproces is opgestart, worden de signalen alsnog behandeld.

Voor het fiscale toezicht op auto-gerelateerde onderwerpen werd de databank auto gebruikt. Deze applicatie is stilgelegd, waardoor onder meer toezicht op privégebruik auto, op BPM en op fiscale verwerking van auto-gerelateerde transacties bemoeilijkt wordt. Inmiddels zijn drie workflowapplicaties voor de processen heffen autobelastingen, verklaring privégebruik auto en verklaring uitsluitend zakelijk gebruik bedrijfswagen, die een beperkte set gegevens gebruiken uit de Databank auto eind augustus 2020 weer in gebruik genomen. Dit op basis van een advies van deze workflowapplicaties door FG. Dit ziet echter op administratieve processen en niet op het heffen en toezicht.

De leden van de PVV-fractie vragen of het *on hold* zetten van de werkzaamheden van het Combiteam Aanpak Facilitators (CAF)-team fraudeopsporing al dan niet belemmert. Ook willen zij weten hoe fraudebestrijding en opsporing momenteel wordt vormgegeven.

Het vroegtijdig detecteren van oneigenlijk gebruik en fraude is voor een groot deel afhankelijk van fiscaal toezicht, zoals het Combiteam Aanpak Facilitators (CAF) uitvoerde, totdat de werkzaamheden *on hold* zijn gezet. Het CAF heeft als taak onderzoek te doen naar mogelijke facilitators met als doel het niet naleven van wet- en regelgeving zo snel mogelijk te stoppen. Een deel van de facilitators die door het CAF eerder zijn onderzocht, is strafrechtelijk vervolgd en uiteindelijk ook door de rechter veroordeeld. In die zin heeft het *on hold* zetten van de werkzaamheden van het CAF een belemmerende werking op de opsporing van fraude. Het *on hold* zetten van de werkzaamheden van het CAF-team kan de FIOD in de uitvoering van strafrechtelijke onderzoeken bemoeilijken.

Het *on hold* zetten van de werkzaamheden van het CAF team heeft op dit moment geen invloed op de fraudeopsporing binnen Toeslagen. Op dit moment vinden er binnen het intensief toezicht team van Toeslagen geen onderzoeken plaats waar het CAF-team een rol in zou kunnen vervullen. CAF hield zich niet bezig met fraude op het gebied van de Douane.

Zoals u bekend zijn er in de afgelopen tijd verschillende gebeurtenissen geweest die raken aan de fraudeaanpak van de Belastingdienst. De aanpak van mogelijke fraude met de kinderopvangtoeslag bij Toeslagen is een voorbeeld hiervan. Daarnaast heeft de Belastingdienst de Fraude Signalering Voorziening uit de lucht gehaald waarna er een extern onderzoek door KPMG is gedaan en zijn er vragen gesteld over het gebruik van projectcode 1043. In onze brieven van 10 juli en 13 oktober jongstleden⁸ heb ik uw Kamer geïnformeerd welke maatregelen we nemen om er voor te zorgen dat de basis van het toezicht op orde komt en de noodzakelijke waarborgen rond risico-selectieprocessen en behandeling van fraudesignalen geborgd worden.

De Belastingdienst heeft onder meer als doel om fraude effectief te voorkomen en bestrijden, waarbij gepaste middelen worden ingezet, gemaakte keuzes kunnen worden onderbouwd en waarborgen bij de selectie van aan te pakken fraudegevallen worden nageleefd. Daardoor kunnen burgers en bedrijven, die bewust de regels overtreden, worden aangepakt en onderscheiden van diegenen die een onbewuste fout maken. Fraude is het meest effectief te bestrijden door fraudebestendige wetgeving, door barrières op te werpen en door frauduleuze aangiften of aanvragen tegen te houden. Als er eenmaal fraude wordt gepleegd, dan is bij de bestrijding ervan zowel sprake van toezicht als van opsporing; er is een overgangssfeer tussen de in te zetten instrumenten (vanuit het administratieve recht of vanuit het strafrecht). Bij deze aanpak dragen we vanuit onze wettelijk taak en vanuit onze maatschappelijke rol bij aan de bestrijding van fraude. De FIOD kan bij vermoedens van fiscale en/of financieel-economische fraude in overleg met toezichthouders en het Openbaar Ministerie strafrechtelijke onderzoeken starten.

Overigens vindt door de COVID-19 maatregelen op dit moment door de Belastingdienst alleen toezicht op locatie plaats als er sprake is van evidente fraudegevallen, ondermijnende criminaliteit of andere zwaarwegende redenen. In andere gevallen proberen we waar mogelijk het toezicht op andere wijze vorm te geven. Het is nog niet duidelijk wanneer het volledige toezicht op locatie weer kan worden hervat. Dit wordt is afhankelijk van het risiconiveau van de Routekaart coronamaatregelen van het kabinet.

⁸ Kamerstukken II, 2019/20, 31 066, nr. 681 en Kamerstukken II, 2020/21, 31 066, nr. 709

Met opmerkingen [] 18]: @UHB en GO: graag aangeven hoe deze opmerking verwerkt moet worden

Voor wat betreft fraude bij de naleving van douane wet- en regelgeving, verricht de FIOD onder leiding van het OM de opsporingsonderzoeken. Voor wat betreft de fraudebestrijding, bepalen de FIOD en de Douane in gezamenlijkheid de prioriteiten en welke interventies, in welke combinatie en met welke diepgang daarbij worden ingezet.

Input GO

De fraudebestrijding wordt momenteel bemoeilijkt door twee onderwerpen, COVID-19 en de FSV-gerelateerde discussies. [...] tekst COVID] Wel wordt bij het uitvoeren van intensief toezicht (zoals in constructiebestrijding) door GO naar aanleiding van de FSV-discussies extra weerstand ervaren. Een aantal advocaten beantwoorden vragen eerst met een veelheid aan AVG-gerelateerde wedervragen. De inhoud komt daardoor moeilijker aan bod en dit zorgt voor langere doorlooptijden en minder zaken die opgepakt kunnen worden.

De leden van de PVV-fractie vragen eveneens hoeveel fraudezaken nu (vermoedelijk) niet meer aan het licht dan wel worden (veel) later ontdekt sedert de nationaliteit niet meer verwerkt wordt in het Beheer van relaties (BVR) dan wel het hieruit voortvloeiende Toeslagen verstrekkingen Systeem (TVS) noch deel uit maakt van het risicomodel, onderzoek van CAF-teams on hold is gezet en diverse applicaties zijn stopgezet.

Zoals deze leden zullen begrijpen is deze vraag door mij niet te beantwoorden. Dit zou immers een voorspellende uitspraak betekenen die ik niet voor mijn rekening kan nemen.

Overige reeds getroffen maatregelen

De leden van de fractie van PVV vragen wat er in het kader van het cultuurtraject wordt verstaan onder (onbedoelde) discriminatie. Ook vragen zij wie het curriculum dan wel de lesstof verzorgd en wat de kwalificaties en objectiviteit van degenen zijn die hierbij zijn betrokken.

Discriminatie betekent dat er onterecht verschil wordt gemaakt in de behandeling van mensen, bijvoorbeeld op basis van leeftijd, geslacht of nationaliteit. Discriminatie is ontoelaatbaar en de Belastingdienst maakt zich hard voor de voorkoming en bestrijding hiervan. Daarom krijgt dit onderwerp aandacht op verschillende plekken binnen de Belastingdienst. In het centrale introductieprogramma voor nieuwe medewerkers wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de ethische aspecten van het werk en de betekenis van de kernwaarden verantwoordelijkheid, geloofwaardigheid en zorgvuldigheid. Ook heeft integer handelen een belangrijke plek in bijvoorbeeld opleidingsprogramma's en in dialoogsessies die in het kader van de leiderschaps- en cultuuraanpak zijn en worden gehouden. Professionals binnen en buiten de Belastingdienst ontwikkelen en verzorgen deze programma's en opleidingen. Ook sluit de Belastingdienst aan bij Rijksbrede opleidingen. Daarnaast vervullen leidinggevenden een sleutelrol in het cultuurtraject door het gesprek hierover in de organisatie op een open en veilige manier en langs te lijnen van het werk te voeren. Ook ondersteunt de Belastingdienst actief diversiteitsnetwerken, zoals B-Proud.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van het CDA

De leden van de CDA-fractie vragen waarom de AP zo heeft moeten aandringen de juiste informatie boven tafel te krijgen. Ook vragen zij wat er is gedaan om deze informatie over systemen en de werkwijze nu wel helder en inzichtelijk te hebben voor iedereen die deze informatie nodig heeft. Ook de leden van de SP-fractie vragen hoe het kon dat relevante informatie slechts druppelsgewijs naar buiten kwam. Zij vragen of er sprake was van een doofpot?

Ik betreur dat de Autoriteit Persoonsgegevens tijdens het onderzoek naar de verwerking van nationaliteit enkele keren langer heeft moeten wachten op een inhoudelijke reactie en dat het is voorgekomen dat de Belastingdienst onvolledige of onjuiste informatie heeft verschaft. Ik ben me ervan bewust dat dit effect heeft gehad op de voortgang van het onderzoek van de AP.

Om deze informatie over systemen en de werkwijze helder en inzichtelijk te krijgen, gaat de Belastingdienst de eigen werkwijze doorlichten. Ik heb uw Kamer over het concept plan van aanpak 'Herstellen, Verbeteren en Borgen' geïnformeerd bij brief van 13 oktober jl.⁹

⁹ Kamerstukken II 2020/21, 31 066, nr. 709

Met opmerkingen [19]: Voor het antwoord verwijzen naar brieven TK en plan HVB. Ook kan worden verwezen c.q. geput worden uit teksten fraudeparagraaf van het Jaarplan 2021 Belastingdienst:

Met opmerkingen [20]: @UHB en GO: graag aangeven hoe deze opmerking moet worden verwerkt.

Met opmerkingen [21]: **Antwoord/opmerking MKB:**
In de vraag wordt gesproken over CAF-teams. Indien de vraagsteller hierbij ook doelt op het Combiteam Aanpak Facilitators dan zou ik voor de beantwoording van deze vraag verwijzen naar vraag 25. Deze vraag maakt duidelijk dat er bij de vraagsteller vermoedelijk nog enige verwarring bestaat over het begrip CAF-team. CAF-teams (Toeslagen) of CAF-team (MKB/On hold) Ten aanzien van het Combiteam merk ik op dat nationaliteit geen rol speelde bij de selectie van posten. De toeslagzaken die door het Combiteam zijn onderzocht werden aangereikt door de Dienst Toeslagen.

Met opmerkingen [22R21]: @UHB en MKB: graag aangeven hoe deze opmerking moet worden verwerkt.

De leden van de CDA-fractie vragen mij te bevestigen dat de twee signalen zeer concreet waren en van personen kwamen die de verwerking van de nationaliteit zelf gezien hadden en dat de onterechte verklaring niet voortkwam uit onwetendheid, maar uit het willen afdekken van de werkwijze. Zij vragen of de bewust onjuiste informatie van de afdeling Toeslagen aan de AP ermee te maken kan hebben gehad dat de afdeling Toeslagen wist van wie deze signalen afkomstig waren en dat het afdekken daarom onderdeel was van de nietsontziende jachtcultuur die was ontstaan binnen de CAF-zaken.

De Belastingdienst heeft de vragen van de AP steeds naar eer en geweten beantwoord. Nadat was komen vast te staan dat de reactie uit 2017 onjuist c.q. onvolledig was, heeft de dit gerectificeerd tegenover de AP, onder andere op 25 april 2019. Uw Kamer is hierover meermaals geïnformeerd, laatstelijk in mijn brief van 17 juli 2020.¹⁰

CDA 34 [FG/IVenD]

De leden van de CDA-fractie vragen wat de concrete stappen zijn die de functionaris voor gegevensbescherming ondernomen heeft na het ontvangen van de melding dat de tweede nationaliteit oneigenlijk was vastgelegd. Ook vragen zij aan mijn ambtsgenoot en mij wat er gedaan wordt om te zorgen dat meldingen van onjuiste praktijken serieus worden genomen.

[PM]

Zoals ik heb aangegeven in mijn brief aan uw Kamer van 10 juli 2020¹¹ wordt het intern privacytoezicht verstrekt. Inmiddels is het team rond de functionaris voor gegevensbescherming uitgebreid met een plaatsvervangend FG. Aan de zijde van de Belastingdienst is er een van de formatieve goedkeuring voor drie aanvullende formatieplaatsen, bovenop de vier bestaande formatieplaatsen. Het team rond de privacyofficer is inmiddels uitgebreid met twee medewerkers. De verdere invulling van taken, inzet en doorontwikkeling van het gebied van gegevensbescherming is opgepakt.

De leden van de CDA-fractie vragen mij aan te geven of de Belastingdienst per ongeluk of bewust onjuiste informatie in het antwoord aan de AP gezet had. Ook willen zij weten op welke wijze dit in de toekomst kan worden voorkomen.

Zoals reeds aangegeven in mijn antwoorden van 18 augustus 2020 op de vragen van het lid Omzigt over het keihard liegen door de Belastingdienst/toeslagen¹² blijkt dat er in 2017 weliswaar sprake was van een onjuiste voorstelling van zaken, maar dat niet valt te concluderen dat dit willens en wetens gebeurde. Wel wil ik benadrukken dat het betreurenswaardig is dat destijds niet grondiger is gekeken naar dit vraagstuk. De Belastingdienst werkt aan het verbeteren van het inzicht in bedrijfsprocessen. In verband hiermee heb ik op 13 oktober jongstleden een concept plan van aanpak 'Herstellen, verbeteren, borgen'¹³ aan uw Kamer gestuurd.

De leden van de CDA-fractie vragen of het tweede signaal uit juli 2017 door Toeslagen intern onderzocht is en of het klopt dat specifiek alleen de buitenlandse cliënten zijn stopgezet.

Dit signaal is onderzocht en er is niet gebleken dat er onderscheid is gemaakt tussen ouders met een buitenlandse achtergrond en ouders met een Nederlandse achtergrond. Er zijn toeslagen gestopt van zowel ouders met een Nederlandse achtergrond als met een buitenlandse achtergrond. In het geval van het Toeslagen-model werd uitgegaan van Nederlanderschap Ja/Nee als indicator. Als één van de nationaliteiten Nederlands is, wordt deze indicator op Ja gezet. Ongeacht een eventuele andere nationaliteit. Alleen als geen van de nationaliteiten Nederlands is wordt de indicator op Nee gezet.

De leden van de CDA-fractie vragen van alle zes de query's uiteen te zetten wat het doel was van de query, wat de inhoud ervan was, op welke populatie de query betrekking had en op welke tijdsperiode; en wat er met de uitkomsten van de zes query's is gebeurd. Ook de leden van de SP-fractie verzoeken om een toelichting over de query's die zijn gedraaid met het criterium 'nationaliteit' tot vlak voor het uitkomen van het rapport van de AP.

¹⁰ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/07/17/kamerbrief-met-reactie-kabinet-op-onderzoek-autoriteit-persoonsgegevens-naar-verwerking-nationaliteit-aanvragers-kinderopvangtoeslag>

¹¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2020/07/10/aanbiedingsbrief-fsv>

¹² Kamerstukken II, 2019/20, Aanhangsel, 3794

¹³ Kamerstukken II 2020/21, 31 066, nr. 709

Antwoord Toeslagen

De AP heeft onderzoek gedaan naar de query's in de casus [] en de casus [] en ten aanzien hiervan ook conclusies getrokken.

In de casus [] blijkt uit de stukken dat er signalen waren dat aan burgers met de Bulgaarse nationaliteit waarvan de toeslagen eerder waren stopgezet deze weer toegekend hadden gekregen. Hierop is in februari 2014 een query uitgevoerd naar alle aanvragers met een Bulgaarse nationaliteit die tussen 1 juni 2013 en 1 januari 2014 een aanvraag om kinderopvangtoeslag hebben gedaan. Uit het evaluatierapport van CAF [] blijkt dat er nadien geen onderzoek is gedaan naar georganiseerd misbruik van de kinderopvangtoeslag. Deze casus heeft ook niet geleid tot een strafrechtelijk onderzoek. Wel hebben er op individueel niveau mutaties plaatsgevonden. Ik verwijs in dit verband ook naar het antwoord op vraag 1c in mijn brief aan de AP van 23 juni 2020.¹⁴

De aanleiding voor het uitvoeren van een query in de casus [] betrof een melding over mogelijke fiscale onjuistheden van een groep burgers met de Ghanese nationaliteit. Er is vervolgens een query uitgevoerd in januari 2014 naar alle aanvragers met de Ghanese nationaliteit die op of na 1 januari 2013 kinderopvangtoeslag hebben aangevraagd. Er is een quickscan opgesteld, waarna er verder geen nader onderzoek dan wel acties hebben plaatsgevonden.

De vier query's die halverwege 2020 zijn gemeld aan de AP waren met name gericht op het monitoren van handelingen via internet ten aanzien van toeslagen vanuit het buitenland (niet zijnde de directe omliggende landen) dan wel gericht op betalingen naar het buitenland. Drie query's zijn ontwikkeld in 2013/begin 2014, van de vierde query is dit niet te achterhalen. Twee query's zijn respectievelijk voor het laatst uitgevoerd in februari en oktober 2019. De andere twee hebben tot de ontdekking gedraaid en zijn na het bekend worden onmiddellijk opgeschort en definitief stopgezet. Er zijn geen aanwijzingen dat de query's een bijdrage hebben geleverd aan het toezicht op het verstrekken van toeslagen.

Het betreft hier een query die heeft gedraaid tot juni 2020. Het betrof een wekelijkse query die terecht kwam in een postbus waar verder geen aandacht aan werd gegeven. Aangezien wederom aan alle medewerkers van Toeslagen werd gevraagd aan te geven of zij nog relevante informatie hadden die betrekking had op gebruik van nationaliteit, heeft de medewerker die de postbus beheerde de query geopend en gezien dat nationaliteit in de query voorkwam. Ook ik betreur dat dit niet eerder is onderkend.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van D66

De leden van de D66-fractie vragen of het kabinet in overleg is getreden met de AP om te toetsen welke mogelijkheden de wet- en regelgeving biedt om ouders die de dupe zijn van de toeslagenaffaire zo snel mogelijk te helpen.

De staatssecretaris Toeslagen en Douane heeft aangegeven in gesprek te willen met de voorzitter van de AP over het rapport. Deze stond ook open voor een gesprek. Het gesprek is nog niet georganiseerd [het exacte onderwerp van gesprek is niet bepaald; gelijktijdig loopt de procedure over de sanctie].

Hoe kunnen ouders zich melden, ingericht, ...

De leden van de D66-fractie vragen welke mogelijkheden er zijn om te onderzoeken wat de verdwenen queryverzoeken, en resultaten daarvan, inhielden. Zij vragen waarom de bestaande gegevens over dubbele nationaliteiten in de BVR niet voorafgaand aan, of tegelijkertijd met, de inwerkingtreding van de BRP zijn verwijderd en verzoeken om de bevestiging dat deze gegevens nu geheel zijn verwijderd.

Antwoord Toeslagen

Toeslagen heeft geconstateerd dat er queryverzoeken zijn gedaan waarvan geen resultaten bekend zijn. Navraag bij de afdeling aan welke de verzoeken waren gericht heeft ook geen nader

Met opmerkingen []: Dit antwoord is heel uitgebreid en zorgvuldig, vraag van ons of inkorting niet verstandiger is.

Met opmerkingen [] 24]: De vermelding van "CAF" in de zinsnede "Uit het evaluatierapport van CAF []" zet de indiener van de vragen op het verkeerde been. De casus [] is geen casus van het Combiteam Aanpak Facilitators. Dat deze casus in de administratie van Toeslagen als zodanig is geregistreerd, zo ook de casus Punta welke elders in deze set met antwoorden wordt aangehaald (zonder overigens de casusnaam te noemen), kan er niet toe leiden dat deze casu wordt toegerekend aan de werkzaamheden en derhalve de verantwoordelijkheid van het Combiteam Aanpak facilitators.

Met opmerkingen [] 25]: Deze zin in combinatie met de vermelding van de naam CAF in de vorige alinea leidt tot een beschuldiging gericht aan het adres van het Combiteam Aanpak Facilitators. Het Combiteam Aanpak Facilitators heeft geen query uit laten voeren op alle Ghanezen.

Met opmerkingen [] 26]: @Toeslagen: Dit is het antwoord op vraag 72/73 van de leden van de SP-fractie over query's. Kan dat hier ingepast worden?

Met opmerkingen [] Antwoord nu gericht op query's zonder resultaten. Niet over verdwenen query-verzoeken. Mogelijk nog even nakijken

¹⁴ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/brieven/2020/07/17/briefwisselingen-tussen-autoriteit-persoonsgegevens-en-belastingdienst-toeslagen>

inzicht opgeleverd. Vooralsnog zijn wij geen mogelijkheden om na te gaan tot welke resultaten de queryverzoeken hebben geleid.

De wet BRP is per 6 januari 2014 ingegaan, maar bij bestaande al ingeschreven personen in de BRP is de tweede/vreemde nationaliteit pas op 31 januari 2015 in de BRP geschoond. De desbetreffende wetswijziging (en de verplichting tot schoning) ging expliciet over de registratie van de vreemde nationaliteit in de BRP, niet over de registratie in andere registraties of het gebruik van een vreemde (tweede) nationaliteit bij/door andere overheidsorganisaties.

Andere overheidsorganisaties zoals de Belastingdienst maken hier kijkend naar de doelbinding met betrekking tot het gebruik van het gegeven hun eigen afweging. In dit kader is in de MvT bij de wijziging van de wet BRP het volgende aangegeven: "Verder heeft de beperking van de registratie van gegevens over de vreemde nationaliteit gevolgen voor de uitvoering van bepaalde taken van het ministerie van Financiën (Belastingdienst). Zo wordt het voor Nederland ingewikkelder om belastingverdragen toe te passen en vormt het ontbreken van gegevens over de vreemde nationaliteit een belemmering bij de aanpak van bijvoorbeeld belasting- of toeslagfraude, onder andere doordat de nationaliteit wordt gebruikt bij de selectie van verzoeken tot internationale uitwisseling van fiscale informatie".

In dat verband heeft de Belastingdienst in 2015 een eigen afweging gemaakt waar het gaat om de doelbinding en de vraag of het gegeven mogelijk op een andere manier verkregen kan worden nu BRP niet langer kon dienen als bron. Die afweging heeft tot gevolg gehad dat op 23 juli 2015 ook BVR (de algemene klantadministratie van de Belastingdienst) geschoond is.

De leden van de D66-fractie vragen hoe zelflerende (risicoclassificatie)modellen omgaan met het feit dat wet- en regelgeving wordt aangepast.

De modellen [van DFenA] worden aangepast aan de geldende wet- en regelgeving. Dit gebeurt op basis van signalen vanuit de directies en onderdelen van de Belastingdienst. Het risicoclassificatiemodel van Toeslagen is vooral bedoeld om een indicatie te geven van het risico op onjuistheden in een aanvraag. Deze post wordt vervolgens aangeboden aan een behandelaar die de wet toepast. Deze behandelaar is op de hoogte van aanpassingen in wet- en regelgeving. Als aangepaste wet- en regelgeving ervoor zorgt dat de trainingsscenes die het model gebruikt niet meer gelden, doordat ze niet langer onjuist of juist zijn door aangepaste wet- en regelgeving, dan worden deze trainingsscenes uit de trainingsset verwijderd. Dit is echter tot nu toe nog nooit het geval geweest.

De leden van de D66-fractie vragen of een risicoselectiemodel, nog voordat er een handmatige beoordeling plaatsvindt, financiële en materiële gevolgen kan hebben, omdat een uitbetaling van een voorschot wordt uitgesteld. Ook vragen zij om een toelichting op de constatering van de AP dat het niet duidelijk is geworden waarom het signaal van een medewerker, dat betrekking had op 120 tot 150 personen, heeft geleid tot een onderzoek naar alle personen met de Ghanese nationaliteit. Deze leden willen weten of het kabinet de mening deelt dat query's, bijvoorbeeld waarbij enkel werd geselecteerd op nationaliteit, ook met de kennis van toen als disproportioneel beoordeeld hadden kunnen worden. Zij vragen wat er wordt bedoeld met een cultuurgebonden casus.

Het risicoselectiemodel selecteert aanvraag/mutatie die vervolgens handmatig worden beoordeeld. Voor een geselecteerde aanvraag/mutatie betekent dit dat de uitbetaling van een (nieuw) voorschot later zou kunnen plaatsvinden dan indien de aanvraag/mutatie niet was geselecteerd. Dit is dan van invloed op de financiële positie van een huishouden. Door de handmatige beoordeling van een geselecteerde aanvraag/mutatie kunnen ook terugvorderingen van een voorschot worden voorkomen in het geval van een onjuiste aanvraag of mutatie.

Toeslagen heeft op grond van de beschikbare gegevens niet aan de AP kunnen verklaren waarom er onderzoek is gedaan naar alle personen met de Ghanese nationaliteit. Alle beschikbare stukken met betrekking tot de casus [] zijn op 27 januari 2020 aan de onderzoekers van de AP verstrekt. Het AP heeft na uitgebreid onderzoek vervolgens bovenstaande constatering gedaan.

De query's met het kenmerk nationaliteit moeten gezien worden in het licht van wat er destijds speelde op fraudegebied. De zogenoemde Bulgarenfraude kreeg veel maatschappelijke en politieke aandacht. Hierbij werd opzettelijk misbruik gemaakt van het toeslagensysteem. De bestrijding van fraude met toeslagen kreeg een zo hoge prioriteit, dat andere waarden op de achtergrond zijn

geraakt. Ondanks de tijdsgeest hadden ook toen query's niet enkel op basis van nationaliteit geselecteerd mogen worden.

Voor zover duidelijk is geworden werd met cultuurgebonden casus verwezen naar homogeniteit van de onderzoekspopulatie.

Vragen en opmerkingen van de leden van de fractie van de SP

De leden van de SP-fractie hebben kennisgenomen van het rapport van de AP. Zij vinden de mate en de duur van de discriminatie echt zorgelijk. Deze leden krijgen graag een bespiegeling hierop.

Wij zijn van mening dat de Belastingdienst, net als de andere onderdelen van de overheid, niet mag discrimineren. Discriminatie is ontoelaatbaar en moet op alle mogelijke manieren voorkomen en bestreden worden. Er ligt daarom ook bij de Belastingdienst een belangrijke verantwoordelijkheid voor de voorkoming en bestrijding van discriminatie. Zoals eerder is aangegeven vinden wij het in dit licht onwenselijk om persoonskenmerken die betrekking hebben op een dubbele nationaliteit of een etniciteit te gebruiken voor de handhavingstaak van de Belastingdienst. Daarom gaan we niet alleen analyses doen en processen en systemen aanpakken zoals in het concept plan van aanpak Herstellen, Verbeteren, Borgen is aangegeven, maar ook onze medewerkers opleiden.

De leden van de SP-fractie vragen het kabinet om de garantie te geven dat de bescherming van persoonsgegevens bij andere uitvoeringsorganisaties van de Rijksoverheid wel serieus wordt genomen. Deze leden vragen de staatssecretaris van Douane en Toeslagen dan ook om de beantwoording van dit schriftelijk overleg gezamenlijk met de minister van Financiën ter hand te nemen

[PM]

De leden van de SP-fractie vinden dat de Belastingdienst vooringenomen heeft gehandeld door zo structureel gebruik te maken van risicomodellen en –selectie die onrechtmatig was. Hoe kijken de minister en de staatssecretaris daartegenaan?

Het begrip 'institutionele vooringenomenheid' is afkomstig uit de rapporten van de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen.¹⁵ Hiervan is sprake als gesignaleerde vooringenomenheid van een overheidsonderdeel blijkt uit een institutionele houding die vastligt in instructies en organisatie. Voor de Belastingdienst/Toeslagen heeft de Adviescommissie reeds geconcludeerd dat er sprake was van institutionele vooringenomenheid. Deze conclusie delen wij. Wij hebben op dit moment geen indicatie dat sprake is van institutionele vooringenomenheid bij andere onderdelen van de Belastingdienst. De Belastingdienst heeft verschillende maatregelen genomen voor het voorkomen van tunnelvisie en selectiebias bij de behandeling door het gebruik van selectiesystemen. Zo zijn voor het bouwen van een landelijk risicomodel kwaliteitsstandaarden en –richtlijnen opgesteld. En aan het eind van het ontwikkelproces wordt een kwaliteitscontrole uitgevoerd op elk risicomodel, voordat het in productie wordt genomen en effecten kan hebben op burgers en bedrijven. Om extra zekerheid te krijgen over het gebruik van nationaliteit en andere persoonsgegevens in risicomodellen en selectieregels, loopt de doorlichting van risicomodellen en selectieregels mee in het onderzoeksproces dat wij in onze brief van 10 juli 2020 en in het concept plan van aanpak 'Herstellen, Verbeteren en Borgen' hebben aangekondigd. De AP heeft ook op deze nadere doorlichting aangedrongen.

De leden van de fractie van de SP vragen voorts om een toezegging om niets te verwijderen zodat mensen die slachtoffer zijn van vooringenomen handelen hun recht op inzage in stukken kunnen behouden.

In de brief van 13 oktober jl. over FSV - concept plan van aanpak is aangegeven dat er een reservebestand (back-up) bewaard is van de situatie van 26 februari 2020, dus van vóór de schoning van FSV. Daarnaast is er ook een reservebestand bewaard van de situatie op het moment van uitzetten, dus van ná de schoning. Beide reservebestanden staan in een beveiligde omgeving ten behoeve van nader onderzoek, onder andere door de Autoriteit Persoonsgegevens. Daarnaast is half juli 2020 aan een beperkt aantal medewerkers van de Belastingdienst autorisatie verleend om het niet-geschoonde reservebestand van FSV te gebruiken ten behoeve van het

Met opmerkingen [28]: Dit waardeoordeel expliciet aan de staatssecretaris voorleggen.

¹⁵ 'Omzien in verwondering 2: Eindadvies Adviescommissie Uitvoering Toeslagen', 12 maart 2020

behandelen van verzoeken om inzage in FSV. In de antwoorden op vragen van de heer Omtzigt is tevens toegezegd dat tot nader orde er Belastingdienst breed geen fysieke archieven meer vernietigd worden en dat eerst met Uw Kamer in overleg wordt gegaan voordat dit moratorium wordt opgeheven.¹⁶

Uw Kamer heeft op 10 september jongstleden¹⁷ een specifiek verzoek gedaan om te stoppen met schonen. Wij begrijpen dit verzoek en hebben eerder aangegeven in antwoorden op vragen van het lid Omtzigt 2020Z15232 (PM tzt verwijzing naar Kamerstuk opnemen) dat de lopende vernietigingsactiviteiten door Doc-Direkt voor wat betreft toeslagendossiers zijn stopgezet en dat de dossiers die voor vernietiging in aanmerking zouden komen apart zijn opgeslagen. Ook is, ten aanzien van Toeslagen, besloten om managementverslagen, mails en overige zaakgebonden informatie tot nader order niet te vernietigen. In onze brief van 13 oktober jongstleden hebben wij aangegeven dit ook te gaan doen ten aanzien van het FSV-dossier, de omgang met risico-selectie en fraudesignalen. Wij zullen de niet-gestructureerde informatie, zoals mails en afdelingsschijven, bewaren voor verder onderzoek. Uiteraard worden de juiste juridische en technische waarborgen hierbij in acht genomen. Voor de ondersteunende systemen ten behoeve van de handhaving- en toezichtprocessen onderzoeken we hoe we kunnen waarborgen dat de informatie uit deze systemen beschikbaar blijft voor verder onderzoek.

Het is niet mogelijk om bij alle schonings- en archiveringsprocessen altijd bij voorbaat rekening te houden met onverhoopte vooringenomen behandeling van mensen. Bewaar- en vernietigingstermijnen voor gegevens en documenten zijn er in het algemeen op gericht om de informatie voorhanden te hebben die nodig is voor een juiste behandeling van aangiften en aanvragen, in elke stap van de procedure. Dit betreft tevens een eventuele rechtsgang met bijbehorende termijnen.

Met opmerkingen [] 29]: @UHB: welk antwoord blijft?

De leden van de SP-fractie vragen of de AP in het onderzoek naar het gebruik van nationaliteit en de proportionaliteit daarvan ook gekeken heeft naar de verwerking van andere gegevens, zoals bijvoorbeeld postcodes, gezinssamenstelling, beroepen, die mogelijk ook onrechtmatig en disproportioneel zijn geweest. Zij vragen om een reactie op de vraag of dit alsnog zou moeten gebeuren.

Het onderzoek van de AP richtte zich specifiek op de verwerking van nationaliteit van aanvragers van kinderopvangtoeslag. Ik dit verband breng ik onder uw aandacht dat de Belastingdienst bezig is om de processen rond risicoselectie en signalen van mogelijke fraude direct aan te pakken; zie het meermaals genoemde concept plan van aanpak 'Herstellen, Verbeteren en Borgen'. In het eerste kwartaal van 2021 moeten de risico's in deze processen in kaart zijn gebracht, hernieuwde kaders bekend zijn en de implementatie gestart. Dit is van belang, omdat de kans op negatieve effecten voor burgers en bedrijven hier het grootst is. Over de voortgang zullen we uw Kamer bij de voortgangsrapportages over het jaarplan informeren.

De leden van de SP-fractie vragen of betrokken ouders in de toeslagenaffaire een persoonlijke excuusbrief hebben ontvangen. Zij vragen welke gevolgen de minister van Financiën en de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane aan deze excuses verbinden en welke concrete initiatieven genomen worden. Ook vragen zij of de bevindingen van de AP betrokken worden bij de compensatieregelingen inzake CAF-onderzoeken.

De staatssecretaris [ik] heeft meermaals haar welgemeende excuses uitgesproken jegens de bij de toeslagenaffaire betrokken ouders in de publieke arena en in aan hen gerichte videoboodschappen. We weten echter op dit moment niet wat de overtredingen voor betekenis hebben gehad voor individuele ouders. Persoonlijke excuusbrieven zijn daarom op dit moment niet mogelijk.

De bevindingen van de AP worden wel degelijk betrokken bij de compensatieregelingen inzake de CAF-onderzoeken. Bij de beoordeling van een dossier wordt namelijk nagegaan of er sprake is van vooringenomenheid. Vooringenomenheid wordt gekenmerkt door vooringenomen toezichtacties door Toeslagen zoals benoemd in het rapport van de AUT. Als één van de discriminerende verwerkingen heeft geleid tot dergelijke toezichtacties dan wordt dat als vooringenomen gezien.

In de gesprekken die ik heb gehad en nog ga voeren met ouders en deskundigen over de bevindingen van de AP en het effect dat deze bevindingen hebben (gehad) op ouders komt ook aan de orde welke interventie ouders hierin zou helpen.

Met opmerkingen [] Dit dient nagegaan te worden bij de stas

¹⁶ 2020D37892.

¹⁷ Kamerstukken II, 2019/20, 31 066, nr.681 (2020D34521)

Ik ga op 28 oktober 2020 met het ouderpanel in gesprek over de effecten die de bevindingen van de AP op hen hebben of hebben gehad. Ik wil met de ouders bespreken hoe zij de bevindingen van het AP-rapport hebben ervaren en hoe wij daar nu in de hersteloperatie mee omgaan. Deze onderwerpen wil ik in komende maanden ook bespreken met belangenorganisatie en externe deskundigen. Gedeeltelijk hebben deze gesprekken al plaatsgevonden zoals met BOinK en het College voor de Rechten van de Mens. De uitkomsten van deze gesprekken neem ik mee in de hersteloperatie en in het verdere onderzoek naar de effecten op burgers dat onderdeel vormt van de grootschalige verbeteraanpak waar ik u eerder over heb geïnformeerd in de voortgangsrapportage UHT.

De leden van de SP-fractie zijn er niet gerust op dat de risicomodellen en de risicoselectie die nu gebruikt worden niet vooringenomen werken. Deze leden willen dat risicomodellen en selectiecriteria openbaar worden gemaakt en getoetst kunnen worden op hun proportionaliteit. Hoe kijken de minister van Financiën en de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane hier tegenaan?

Selectieregels zijn een hulpmiddel om verzoeken of aangiften te selecteren voor een handmatige beoordeling en kunnen gezien worden als 'als-dan' regels. Selectieregels worden opgesteld door een groep van circa 5-10 specialisten. De basis voor die regels ligt in de wet en regelgeving, aangevuld met kennis en ervaringen van medewerkers en analyses op basis van eerdere controles. Met deze selectieregels worden één of meer specifieke onderdelen van het verzoek of de aangifte getoetst, bijvoorbeeld of een specifieke aftrekpost hoger is dan een bepaald normbedrag en of er daardoor een kans op niet-naleving bestaat. Verschillende selectieregels voor een bepaald belastingmiddel vormen samen een selectiemodule; alle verzoeken of aangiften worden onderworpen aan deze selectiemodules.

Bij ongeveer 90% van de selectieregels wordt gebruik gemaakt van het vergelijken van gegevens (consistentie). Voorbeelden hiervan zijn: loon(heffing), hypotheekrente en alimentatie. Bij de overige (ongeveer) 10% van de selectieregels wordt gebruik gemaakt van het vergelijken met een parameter (bedrag) - wettelijke maxima en excessen (plausibiliteit) - en regels die zien op ja/nee vragen. Voorbeelden hiervan zijn hoge aftrekposten als premies voor lijfrenteverzekering, giften, studiekosten en zorgkosten.

De selectieregels bevatten zoals hiervoor ook blijkt informatie van controlestrategische aard. Openbaarheid van de selectieregels (inclusief de criteria en parameters) kan leiden tot misbruik en oneigenlijk gebruik; bijvoorbeeld doordat burgers en bedrijven overgaan tot wat men noemt 'gaming the system'. Daarom is deze informatie ook tijdens de technische briefing niet gedeeld en is dit ook mondeling toegelicht.

De leden van de SP-fractie willen dat er meer gecontroleerd wordt met een aselekt steekproef. Zij vragen de staatssecretaris om een reactie.

Selectieregels zijn een hulpmiddel om verzoeken of aangiften te selecteren voor een handmatige beoordeling. De praktijk leert dat de meeste selectieregels en alle selectieregels tezamen meer verzoeken of aangiften selecteren dan – gegeven de beschikbare capaciteit – feitelijk beoordeeld kunnen worden. De Belastingdienst gaat onderzoeken of de posten die feitelijk beoordeeld gaan worden in dat geval geselecteerd kunnen gaan worden met behulp van een aselekt steekproef aselekt. Dit om vooringenomenheid, de zogenoemde selectiebias, (zo veel als mogelijk) te voorkomen.

Wel is het zo dat uit analyses van de uitkomsten van aselekt geselecteerde verzoeken of aangiften kan blijken dat fouten zich vooral of zelfs alleen voordoen in een bepaald deel van de verzoeken of aangiften. In dat geval kan de Belastingdienst om strategische redenen besluiten relatief meer capaciteit in te zetten op dat deel van de verzoeken of aangiften.

Hierbij is van belang dat een verzoek dat of aangifte die door een selectieregel is uitgeworpen, in beginsel altijd wordt beoordeeld door een medewerker voor een verdere behandeling. Waar dat nodig is worden in een brief vragen gesteld aan de burger over zijn verzoek of aangifte. Afhankelijk van het antwoord van de burger wordt het verzoek of de aangifte daarna conform het verzoek of de aangifte vastgesteld of geheel of gedeeltelijk afgewezen.

Met opmerkingen []: Dit is wel erg lastig te weerleggen. Je zou aan het slot nog iets op kunnen nemen als:

"Omdat alle verzoeken en aangiften worden onderworpen aan dezelfde selectieregels, de gebruikte criteria en parameters zien op consistentie en plausibiliteit en alle geselecteerde verzoeken of aangiften altijd nog worden beoordeeld door een medewerker, ben ik van mening dat er in deze selectieregels geen sprake is van vooringenomenheid." Maar het blijft natuurlijk het beeld van de BD tegenover dat van – in dit geval – de SP-fractie.

Ik wil hier een check van UHB op of dit zo naar buiten kan.

Met opmerkingen []: Hiervoor geldt eigenlijk hetzelfde als voor 'vooringenomen werken'. Er staat nu bijvoorbeeld "Selectieregels worden opgesteld door een groep van circa 5-10 specialisten. De basis voor die regels ligt in de wet en regelgeving, aangevuld met kennis en ervaringen van medewerkers en analyses op basis van eerdere controles." Dat kan je duiden als proportioneel, maar ook hier blijft het natuurlijk het beeld van de BD tegenover dat van – in dit geval – de SP-fractie.

Met opmerkingen []: Zie de volgende 2 opmerkingen. Wat je aan het slot wel op zou kunnen nemen, is iets als "De Belastingdienst onderzoekt hoe hij naast het jaarlijkse steekproefsgewijze onderzoek naar de vaktechnische en fiscaaltechnische kwaliteit van de behandelde aangiften ook een kwaliteitscontrole in kan richten specifiek voor de onderliggende selectieregels." Binnen Handhaving zijn we daar al mee gestart (is ook kort aangegeven tijdens de technische briefing, waarbij aangegeven is dat we in ... [1])

Met opmerkingen []: Voor zover het gaat om risicomodellen, moet het antwoord bij DF&A vandaan komen. Ik heb daar onvoldoende zicht op.

Met opmerkingen []: Voor zover het gaat om risicomodellen, moet het antwoord bij DF&A vandaan komen. Ik heb daar onvoldoende zicht op.

Met opmerkingen []: Ik wil hier een check van UHB op of dit zo naar buiten kan. Wij zijn hier weliswaar mee bezig, maar een bevestiging van de kadersteller is wel gewenst.

Met opmerkingen []: Klopt dit? Als het categorie 2 is wordt toch eerst nog centraal bekeken of deze wordt aangeboden aan de kantoren. Bij teveel werkaanbod kan het zijn dat een eerdere uitworp alsnog wordt besloten die niet in behandeling te nemen. Graag even kijken naar de omschrijving in de TK brief en de stukken over het VpB debat van vorig jaar. ... [2]

Als het verzoek of een aangifte geheel of gedeeltelijk wordt afgewezen, beslist de inspecteur dat bij een beschikking. Als de burger of bedrijf het daar niet mee eens is, kan hij of zij in bezwaar komen. Een bezwaar wordt altijd behandeld door een andere medewerker dan de medewerker die het verzoek heeft behandeld. Bij een afwijzing kan een burger of bedrijf eventueel ook nog in beroep gaan.

Op de behandelde aangiften vindt jaarlijks een steekproefsgewijs onderzoek plaats naar de vaktechnische- en fiscaaltechnische kwaliteit.

Toeslagen voert op dit moment het risicoclassificatiemodel niet uit, omdat de gegevensbeschermingseffectbeoordeling (GEB) nog niet is afgerond. Een van de maatregelen uit de GEB is het aantal aselekt posten wat we aanbieden te verhogen. Dit zal worden opgenomen als vast onderdeel van de selectie van posten; zodra het model weer zal worden gebruikt zal 20% van de posten aselekt worden geselecteerd.

De leden van de SP-fractie vragen waarom in ieder geval in 2019 nog is gewerkt met de tweede nationaliteit als criterium in modellen en met welk doel. Ook vragen deze leden of al voor 2013 gebruik werd gemaakt van de risicoselectie op basis van nationaliteit of andere criteria.

Zoals hiervoor aangegeven bij de reactie op de vragen van de leden van de PVV-fractie, speelde in het risicoclassificatiemodel van Toeslagen de tweede nationaliteit geen rol. Wel werd er onderscheid gemaakt in Nederlander of niet-Nederlander. Voor het recht op Toeslag is dit onderscheid van belang. Voor het recht op toeslag is het van belang of een aanvrager als Nederlander of als niet-Nederlander aangemerkt kan worden. Dat Toeslagen dit gegeven niet strikt op de juiste wijze toepaste werd in 2019 duidelijk. Er was voor 2013 wel een model waarmee prioritering van posten werd vastgesteld, maar nationaliteit was daarin geen criterium.

Blauw : tweede nationaliteit v.a. 2015 niet in risicomodellen. IH alleen nationaliteit;

De leden van de SP-fractie hebben gelezen dat de AP concludeert dat, omdat het gebruik van de tweede nationaliteit niet gericht was op het maken van onderscheid op basis van etniciteit, er geen sprake is van etnisch profileren of rassendiscriminatie. Zij vragen de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane daarom welke nadere onderzoeken zij gaat uitvoeren naar etnisch profileren en discriminatie bij de behandeling van ouders van wie kinderopvangtoeslag is teruggevorderd.

: in gesprek met ouders op 28 oktober

De leden van de SP-fractie vragen of het OM actief geïnformeerd is over de bevindingen van de AP, zeker gezien de context van de aangifte wegens vermoedens van beroepsmatig discrimineren. Indien dit niet het geval is, vragen de leden van de SP-fractie waarom dit niet is gebeurd en of de minister van Financiën en de staatssecretaris van Financiën – Toeslagen en Douane bereid zijn om te bevorderen dat dit alsnog gebeurt. Ook vragen deze leden zich af of het OM proactief is geïnformeerd over de bevindingen van KPMG inzake het onderzoek naar FSV-achtige applicaties, waarin ook zorgwekkende bevindingen zijn opgenomen over de verwerking en het gebruik van (tweede) nationaliteit.

Op 19 mei jl. heeft het ministerie van Financiën aangifte gedaan van onder meer een vermoeden van beroepsmatige discriminatie. Daarbij heeft het ministerie alle relevante documenten aan het Openbaar Ministerie overgedragen. Het is nu aan het Openbaar Ministerie om de aangifte te bestuderen en te besluiten over een eventueel onderzoek. Hierbij kan het Openbaar Ministerie ook kennisnemen van het rapport van de Autoriteit Persoonsgegevens of de bevindingen van KPMG inzake het onderzoek naar FSV-achtige applicaties indien het dit relevant acht. Hiervoor is het niet noodzakelijk dat het Openbaar Ministerie actief wordt gewezen op voornoemde rapporten. Ik hecht er grote waarde aan dat het Openbaar Ministerie zijn werk onafhankelijk kan doen. Het is niet gepast dat de Minister van Financiën of ik ons mengen in het onderzoek, omdat dit mogelijk de schijn kan wekken van beïnvloeding van het (onderzoek van het) Openbaar Ministerie. Dit geldt ook voor het ongevraagd toezenden van documenten. Aan verzoeken van het Openbaar Ministerie wordt vanzelfsprekend voldaan.

De leden van de fractie van de SP vragen of de huidige politieke leiding van de Belastingdienst/Toeslagen op de hoogte was van de mogelijke/waarschijnlijke overtredingen van de AVG en het onrechtmatig handelen toen de compensatieregelingen op basis van het interim- en

eindadvies van de Adviescommissie uitvoering toeslagen werden uitgewerkt. Tevens vragen ze zich af hoe de beantwoording van de pers- en Kamervragen moet worden gezien waarin werd gesteld dat tweede nationaliteit geen rol speelde. Ook vragen zij welke informatie er beschikbaar is over onrechtmatige verwerkingen van (dubbele) nationaliteiten in de systemen van de Belastingdienst en verzoeken om een overzicht van deze verwerkingen.

Ik was op de hoogte van de mogelijke/waarschijnlijke overtredingen, hierover liep immers een onderzoek door de AP sinds april 2019. Daarnaast heb ik u op 19 mei jl. geïnformeerd over de aangifte door het ministerie van mogelijke ambtsmisdrijven.¹⁸ Zoals ik u in de kabinetsreactie op het AP rapport heb geschreven gaat deze niet in op de gevolgen voor individuele toeslaggerechtigden en de materiële effecten daarvan. Tegelijkertijd hadden personen met (mede) een niet Nederlandse nationaliteit, door de onrechtmatige verwerkingen van persoonsgegevens, wel een grotere kans om handmatig gecontroleerd te worden dan personen met alleen een Nederlandse nationaliteit. Dit is voor betrokken ouders ongetwijfeld zeer pijnlijk. We weten op dit moment niet wat dit voor betekenis heeft gehad voor individuele ouders maar daar heb ik inmiddels gesprekken met betrokken over gevoerd.

Ik heb hiervoor reeds toegelicht welke verkeerde verwerkingen van het persoonskenmerk nationaliteit er tot nu toe zijn gevonden bij de Belastingdienst. Ik kan echter nog niet zeggen of ik hiermee het gebruik van nationaliteit in de systemen van de Belastingdienst volledig in beeld heb. Mede daarom voert de Belastingdienst (niet zijnde Toeslagen en Douane) momenteel een diepgaand onderzoek uit, naar alle verwerkingen van persoonsgegevens in zijn systemen. Dit onderzoek hebben de staatssecretaris van Fiscaliteit en Belastingdienst en ik op 13 oktober bij uw Kamer [aangekondigd](#).¹⁹ In dit onderzoek is het een topprioriteit om het gebruik van nationaliteit in de systemen van de Belastingdienst in kaart brengen. Ik streef ernaar om dit gebruik voor het einde van het eerste kwartaal van 2021 in beeld te hebben gebracht en uw Kamer hierover te informeren.

De leden van de SP-fractie vragen hoe het kan dat de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen (AUT) kennelijk reeds op 4 augustus 2019 is geïnformeerd over het gebruik van (tweede) nationaliteit als indicator in CAF-zaken, ruim anderhalve maand voor de melding aan de AP. Ook willen zij weten welke informatie is toen overgedragen; zij ontvangen graag een afschrift van de stukken aan de AUT. Verder vragen deze leden vragen waarom de ADR pas op 13 november 2019 is geïnformeerd over het gebruik van (tweede) nationaliteit als indicator in CAF-zaken en hoe de ADR is geïnformeerd; zij ontvangen graag een afschrift van de stukken aan de ADR.

Op 8 juli 2019 heeft de AP een brief gestuurd met daarin een verzoek om inlichtingen ten behoeve van het AP-onderzoek. De beantwoording van dit verzoek heeft vertraging opgelopen, en uiteindelijk is de AP op 20 september 2019 geïnformeerd over het gebruik van (tweede) nationaliteit als indicator in CAF-zaken.²⁰ Op 4 augustus 2019 is de Adviescommissie Uitvoering Toeslagen per mail met een document geïnformeerd naar aanleiding van meerdere gestelde vragen. Het stuk aan de AUT met daarin het antwoord op de vraag met betrekking tot het gebruik van nationaliteit als indicator [treft u hierbij](#) aan.

De ADR heeft zelfstandig onderzoek uitgevoerd naar de toeslaggerelateerde CAF-zaken en daarbij een eigen onderzoeksopzet bepaald. In die opzet kwamen successievelijk de verschillende onderzoeksvragen aan de orde en zijn op het desbetreffende moment de relevante stukken ter beschikking gesteld. De ADR is haar onderzoek op 16 oktober 2019 feitelijk gestart. Op 13 november 2019, een kleine maand na de start van het onderzoek naar de toeslaggerelateerde CAF-zaken, is de ADR geïnformeerd over het gebruik van (tweede) nationaliteit als indicator in CAF-zaken.

De ADR is op 13 november 2019 per e-mail de antwoordbrieven van de [\[redacted\]](#) aan de AP van 20 september 2019 en van 1 november 2019 inclusief bijlagen ter beschikking gesteld.

[Bijgaand een pdf van de e-mail waarmee de stukken zijn verzonden alsmede de betreffende stukken \(pdf's van de brieven van 20-09-2019 en 01-11-2019 en een zip-file met de bijlagen bij de brief van 01-11-2019\).](#)

¹⁸ Kamerstukken II, 2019/20, 31066, nr. 655.

¹⁹ Verwijzen naar conceptplan van aanpak HVB. [PM](#): op het moment van schrijven heb ik nog geen Kamerstuknummer kunnen vinden.

²⁰ Kabinetsreactie, bijlage

Met opmerkingen [redacted] (38): Volgens mij is de brief van 8 juli 2019 niet openbaar gemaakt; wel het antwoord van 20 september 2019.

Met opmerkingen [redacted] 39: Deze zin plaatst ons CAF team wederom in een kwaad daglicht. Het doet recht aan de werkelijke gang van zaken als de volgende tekst in het antwoord wordt verwerkt (zie ook de opmerking in de kantlijn van [\[redacted\]](#) Bijdrage aan antwoord MKB:

Inhoud veld "nationaliteit_2" is gebruikt om in voorkomende gevallen ontbrekende waarden in veld "nationaliteit_1" aan te vullen >> er is in principe niet gekeken naar enige nationaliteit cq naar de betekenis van de inhoud van de velden "nationaliteit_1" en "nationaliteit_2". We moeten uit de discussie over "nationaliteit" blijven: het is puur een verzameling gegevens geweest. Derhalve is dit ook geen indicator geweest in CAF zaken

Met opmerkingen [redacted] (40): Bijdrage aan antwoord MKB:

Inhoud veld "nationaliteit_2" is gebruikt om in voorkomende gevallen ontbrekende waarden in veld "nationaliteit_1" aan te vullen >> er is in principe niet gekeken naar enige nationaliteit cq naar de betekenis van de inhoud van de velden "nationaliteit_1" en "nationaliteit_2". We moeten uit de discussie over "nationaliteit" blijven: het is puur een verzameling gegevens geweest. Derhalve is dit ook geen indicator geweest in CAF zaken

Met opmerkingen [redacted] (41R40): Nog verwerken in dit antwoord of ander antwoord?

Met opmerkingen [redacted] (42): Vraag is of het stuk overlegd kan worden ivm samenloop WOB-verzoek ,mbt AUT

Met opmerkingen [redacted] (43): Check door UHB of dit strookt met wat eerder aan de kamer is gemeld.

Met opmerkingen [redacted] (44): ontbreekt

De leden van de fractie van de SP willen weten wanneer bij de ambtelijke en politieke leiding bekend was dat homogeniteit, cultuur, herkomst en daarmee (tweede) nationaliteit werd gehanteerd als indicator in CAF-fraudezaken.

De ambtelijke en politieke top zijn rond april 2019 ervan op de hoogte dat de tweede nationaliteit nog voorkomt in de systemen van Toeslagen. In hoeverre hiermee homogeniteit, cultuur en herkomst een rol speelde voor extra toezicht en controle is onderdeel van het onderzoek dat het Openbaar Ministerie doet naar aanleiding van de aangifte tegen de Belastingdienst van beroepsmatige discriminatie waarover ik u in mijn brief van 19 mei jl. heb geïnformeerd.

De leden van de fractie van de SP vragen verder of het gegeven dat (tweede) nationaliteit een rol speelde bij CAF- of fraudeonderzoeken bekend was bij de ambtelijke en politieke leiding.

Dit was bekend aangezien, zoals de leden van de fractie van de SP zelf ook aangeven, zowel in de oorspronkelijke onderzoeksopdracht van 11 juli 2019 en de uiteindelijke onderzoeksopdracht van 2 september 2019 hier een aparte onderzoeksvraag over was opgenomen. Deze onderzoeksopdrachten zijn aan uw Kamer verstrekt.²¹ De onderzoeksopdrachten waren respectievelijk:

- 11 juli 2019: "Zijn er aanwijzingen dat nationaliteit bij deze behandeling een bepalende rol heeft gespeeld."
- 2 september 2019: "En heeft de Belastingdienst aanwijzingen dat de nationaliteit bij deze behandeling een bepalende rol heeft gespeeld."

De leden van de fractie van de SP hebben verzocht om documenten van medewerkers, die informatie geven over de voorbereiding van de beantwoording van vragen van de AP in 2017. De leden van de SP-fractie verwijzen hierbij naar (een gedeelte van) de beantwoording op 18 augustus 2020 van Kamervragen van het lid Omtzigt.²² Deze leden willen ook weten of de ambtelijke en politieke leiding in 2017 zijn geïnformeerd over de verwerking en het gebruik van (tweede) nationaliteit in het CAF-11 onderzoek. Zij vragen om een tijdlijn waaruit duidelijk wordt welke informatie op welk moment en op welk niveau bekend was.

In de beantwoording van de vragen van het lid Omtzigt is een samenvatting van de informatie uit deze documenten opgenomen. De gevraagde documenten zijn op 14 september jl. naar aanleiding van een verzoek op basis van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) in een Wob-besluit openbaar gemaakt (op basis van de Wob-criteria gedeeltelijk) en betreffen mailwisselingen tussen medewerkers van Toeslagen en medewerkers die de vragen van de AP coördineerden vanuit het ministerie. Ik verwijs in dat verband naar bladzijde 7 (nrs. 7 t/m 13) en bladzijde 17 t/m 44 van het volledigheidshalve integrale afschrift van het Wob-besluit dat ik bij deze beantwoording heb gevoegd [bijlage meesturen]. In dit Wob-besluit zijn meerdere documenten opgenomen die zien op het vraagstuk van etnisch profileren, waaronder documenten rondom onderzoek door de Nationale ombudsman. Het Wob-besluit is ook te vinden op www.rijksoverheid.nl/documenten/wob-verzoeken/2020/09/14/besluit-op-wob-verzoek-inzake-etnisch-profileren-belastingdienst-toeslagen.

Naar aanleiding van een verzoek van de AP is in juli 2017 door de ambtelijke top van de Belastingdienst een naar later bleek fout antwoord gegeven richting de AP over de verwerking van tweede nationaliteit door Toeslagen. Dit is in april 2019 door de richting de AP rechtgezet, en indertijd ook met de staatssecretaris gedeeld die hier op 11 juni 2019 uw Kamer over geïnformeerd heeft.²³ De gevraagde tijdlijn treft u in bijlage X.

Het valt de SP-fractie op dat categorisch is ontkend dat bevindingen in CAF-zaken zijn gebruikt als input voor het risicoclassificatiemodel (van Toeslagen) (zie het antwoord op vraag 24, in de vragenreeks over de uitbetaling aan de eerste 100 ouders; Kamerstuk 31 066 nr. 693). Deze leden zouden graag een toelichting willen op hoe dit zich verhoudt tot openbaar gemaakte verslagen van het Managementteam Fraude, waarin letterlijk is gesteld: "De CAF-dossiers worden tevens ingebracht in het risicoselectiemodel."

Met opmerkingen 45]: De hiervoor genoemde passage zou ook gebruikt kunnen worden voor het antwoord op deze vraag.

Met opmerkingen : Graag in dit kader de algemene opmerkingen van MKB (zie aanbiedingsmail) een plaats geven.

²¹ Deze onderzoeksopdrachten zijn aan de Tweede Kamer verstrekt op 9 juli 2019 (bijlage bij Kamerstukken II, 2018/19, 31066, nr. 510) en op 2 september 2019 (bijlage bij Kamerstukken II, 2018/19, 31077, nr. 519).

²² Kamerstukken II, 2019/20, Aanhangsel, nr. 3794

²³ Kamerstukken II, 2018/19, 31 066, nr. 490.

[PM Toeslagen]

De leden van de SP-fractie vragen in te gaan op een mogelijke samenhang tussen de risicoselectie en risicoselectiemodellen en de Fraude Signalering Voorziening (FSV) en daarbij aandacht te besteden aan een passage op pagina 100 van het KPMG-rapport. De aan het woord zijnde leden vragen hierbij ook naar mogelijke selectiebias en het gebruik van nationaliteit in de Antifraudebox.

De focus en scope in fase 1 van het onderzoek van KPMG lag wat betreft Toeslagen voornamelijk op het proces verwerken van fraudesignalen binnen Toeslagen en het gebruik van FSV hierbij. In de afrondingsfase werd duidelijk dat samenhangende signalen afkomstig van CAF-onderzoeken mogelijk zijn geregistreerd in FSV. Gelet op de zeer korte doorlooptijd van het onderzoek van KPMG konden niet alle signalen en wijze van verwerking daarvan worden meegenomen. Daarom zullen wij het onderzoek, zoals naar samenhangende signalen, voortzetten in het kader van het plan van aanpak Herstellen, Verbeteren en Borgen zoals dit op 13 oktober 2020²⁴ naar uw Kamer is gestuurd. Over de voortgang en resultaten van dit plan van aanpak wordt uw Kamer separaat geïnformeerd.

In de Antifraudebox (AFB) heeft nationaliteit geen rol gespeeld. Binnen de AFB is in de periode 2014-2016 gewerkt aan een prototype van een risicoselectiesysteem dat gericht was op het selecteren van goede aanvragen (een zogenaamde *greenlane*). Dat prototype is nooit in productie gegaan en in het prototype was nationaliteit geen risico indicator.

De leden van de SP-fractie vragen of er sprake was van een doorwerking van de samenhangende signalen in FSV in de projecten met de namen KEF en GEBO. Tevens vragen deze leden naar de samenhang tussen de projecten met de namen [] Mast en []

Het project "Kwaliteitsverbetering en fraudebestrijding gastouderopvang" (KEF), dat liep in de periode 2014-2016, was gericht op het versterken van de kwaliteit van toezicht en handhaving. De te onderzoeken gastouderbureaus zijn door de GGD, gemeenten en Toeslagen gezamenlijk geselecteerd. De GGD maakte hiervoor gebruik van interne risicoprofielen en Belastingdienst/Toeslagen van het risicoclassificatiemodel.

Het project GEBO (Geen Eigen Bijdrage Kinderopvang) is gestart naar aanleiding van signalen dat niet in alle gevallen toeslagaanvragers een voldoende "eigen bijdrage" betalen. Het project GEBO werd in de praktijk vormgegeven door bezoeken bij kinderopvangorganisaties door medewerkers van de buitendienst van Belastingen. Per regio werd een aantal bedrijfsbezoeken uitgevoerd. Toeslagen heeft met behulp van query's en kliks instellingen per "regio" geselecteerd.

Er is geen sprake geweest van een zogenaamd []-Project dat eerder de naam Mast of Steven zou hebben gedragen. Het betreft drie verschillende kinderopvangorganisaties waarbij in alle gevallen het vermoeden was er geen eigen bijdrage zou worden betaald. Het betreft drie verschillende onderzoeken. Casus [] en Mast zijn voortgekomen uit GEBO en casus Steven komt voort uit diverse (externe) signalen.

De leden van de SP-fractie vragen nogmaals aandacht voor het Expertisecentrum Handhaving en Intelligence (EHI), de voorloper van de Broedkamer/DF&A. Zij willen weten of het bij het opstellen van analyses en risicoselectie en detectie ging om eerste of dubbele nationaliteit en hoe dit heeft doorgewerkt in risicoselectiemodellen en de datafundamenten van DF&A.

Om deze vraag te kunnen beantwoorden is nader onderzoek nodig. Zodra het onderzoek is afgerond, wordt uw Kamer hierover geïnformeerd.

Er was in de selectiemodule voor de voorlopige aanslag van belastingjaar 2012 tot en met belastingjaar 2019 één selectieregel in gebruik, waarin het persoonsgegeven nationaliteit werd gebruikt terwijl daar geen expliciete wettelijke grondslag voor bestond. Een van de selectiecriteria was namelijk het hebben van een niet-Nederlandse nationaliteit. Deze selectieregel is niet meer opgenomen in de selectiemodule voor de voorlopige aanslag voor het belastingjaar 2020. Verder is

²⁴ Kamerstukken II 2020/21 31 066, nr. 709

Met opmerkingen [] Dit laten checken bij [] destijds []).

NB: AFB was geen selectiesysteem maar een samenwerkingsverband (onder regie van B/CA); vraag is dus of je met deze stellingheid kunt zeggen dat nationaliteit geen rol heeft gespeeld

Met opmerkingen [] (48): Verzoek van Toeslagen: Ook hier de vraag of het antwoord vakkundig ingedikt kan worden?

Met opmerkingen [] Nagegaan wordt of dit uit FSV komt.

Met opmerkingen [] (50): Bijdrage aan antwoord MKB: Signalen van FSV en of de risicoselectie hebben op geen enkele wijze doorgewerkt in de projecten GEBO of KEF. De CAF [] Mast ([] en Steven []) zijn verschillende zaken

Met opmerkingen [] (51): DF&A: Wij gebruiken hetzelfde proces antwoord als in vraag 25 en 26 "Beantwoording feitelijke vragen n.a.v. FSV brief 10 juli 2020

Met opmerkingen [] voor zover het gaat om risicomodellen en uitspraken van oud-EHI medewerkers die over zijn gegaan naar DF&A, moet het antwoord bij DF&A vandaan komen. Ik heb daar onvoldoende zicht op.

Voor wat betreft de enige selectieregel met de nationaliteit die met een deel van de oud-EHI medewerkers is overgegaan naar VT, is dit uitvoerig aan de orde geweest in de Kamervragen en antwoorden daarover; verder is dit specifiek toegelicht tijdens (het besloten deel van) de technische briefing in de Kamer. Nog even kort een samenvatting ...

de betreffende selectieregel voor de oudere belastingjaren met ingang van 15 mei jongstleden stop gezet.²⁵

Voor het proces van de voorlopige aanslagregeling Inkomstenbelasting zijn twee uitgangspunten belangrijk. In de eerste plaats streeft de Belastingdienst ernaar de voorlopige aanslagen zo snel mogelijk na het indienen van een verzoek vast te stellen. Het tweede uitgangspunt is om de voorlopige aanslag zo goed mogelijk aan te laten sluiten op de definitieve aanslag. Hiermee wordt getracht om grote terugvorderingen door de Belastingdienst en daarmee potentiële financiële problemen voor de burger te voorkomen.

De betreffende selectieregel was ontwikkeld naar aanleiding van een patroon dat uit een groot aantal ingediende verzoeken bleek. Uit nader onderzoek bleek dat er in een flink aantal gevallen sprake was van onjuiste verzoeken voor een voorlopige aanslag, waarbij hoge teruggaven werden gegeven als gevolg van het opnemen van te hoge aftrekposten in het verzoek. Op basis van analyses bestond daarbij een vermoeden van zogeheten georganiseerde systeemfraude. Het vermoeden was dat deze arbeiders in een aantal gevallen niet wisten dat er namens hen een verzoek om een voorlopige aanslag was ingediend en er sprake was van identiteitsfraude door fiscale bemiddelaars. Het ging daarbij veelal om verzoeken die werden ingediend door of op naam van tijdelijke arbeidsmigranten afkomstig uit Midden- en Oost-Europese landen.²⁶ Het kwam er in die gevallen op neer dat op naam van tijdelijk in Nederland werkende en verblijvende arbeiders een verzoek werd ingediend voor een voorlopige aanslag inkomstenbelasting. In dat verzoek werden dusdanig hoge kosten opgevoerd dat deze werknemers geld terug konden krijgen van de Belastingdienst. Wanneer een definitieve aanslag werd opgelegd waarin de onterechte kosten gecorrigeerd werden, bleken de arbeiders niet langer in Nederland te verblijven en was het moeilijk om de verschuldigde belasting te innen.

De selectieregel had tot doel het zo snel mogelijk beperken van deze vermoede systeemfraude met hoge teruggaven. De aanpak van systeemfraude zoals hier vermoed was een uitloei van een toezegging die onze toenmalige ambtsvoorganger in april 2011 aan de Tweede Kamer heeft gedaan. Deze toezegging hield in dat de Belastingdienst maatregelen treft om systeemfraude te voorkomen en te bestrijden.²⁷

Bij deze verzoeken speelde mee dat het terugvorderen van door een burger ten onrechte ontvangen bedrag over het algemeen zeer problematisch is, vooral als iemand op het moment van terugvordering Nederland heeft verlaten.

Het is de leden van de SP-fractie opgevallen dat veel CAF-onderzoeken buiten de afdeling Toeslagen zijn. Zij vragen om daarover een uitputtende lijst naar de Kamer te sturen. Ook willen zij weten wie in de 'begeleidingsgroep CAF' zaten. Daarnaast vragen zij om gelakte stukken van het document (Besprekspunt/Beslispunt; Mogelijke toekomstige maatregelen; Voorstel aanpak van het verleden) integraal openbaar te maken.

PM MKB: t.a.v. lijst: geen probleem om hierop antwoord te geven, alleen hoe specifiek?

De begeleidingsgroep CAF bestond uit diverse personen. De namen bij functies zijn regelmatig gewisseld. In de eerste jaren van het bestaan van CAF, dus vanaf augustus 2013, ging het om de

zijn Na de herpositionering van CAF, ergens in 2017, waren dit later ook de

PM MKB: Gevraagde document integraal openbaar maken?

De leden van de SP-fractie vragen hoe het CAF-team organisatorisch ingebed was binnen de Belastingdienst. Ook vragen zij toe te lichten wat het 'team HHR&I' was en hoe dat was ingebed in de organisatie met betrekking tot handhaving en CAF.

²⁵ Daarmee voldeed deze selectieregel vanaf 1 januari 2020 niet aan de toezegging van onze ambtsvoorganger van 15 november 2019, om vanaf 1 januari 2020 nationaliteit niet meer te gebruiken voor de handhavingstaak van de Belastingdienst, tenzij daar een expliciete wettelijke grondslag voor is. (Kamerstukken II, 2019/20, 31 066, nr. 538)

²⁶ Hieronder vallen Estland, Hongarije, Letland, Litouwen, Polen, Slovenië, Slowakije, Tsjechië, Roemenië en Bulgarije.

²⁷ Deze toezegging was opgenomen in de Fiscale Agenda van 14 april 2011. Kamerstukken II, 2010/11, 32 740, nr. 1.

Met opmerkingen [3]: Als het hier gaat om het al dan niet openbaar maken van de gelakte delen van het document waar naar verwezen wordt (bijlage 12 van bijlage 2 van de kabinetsreactie, betreft een beschrijving van de giftencasus) dan lijkt het ons iets waar FJZ/DJZ iets van moet en vinden. Als bedoeld wordt op het openbaar maken van het overzicht van alle CAF werkzaamheden, de postenlijst, dan is het de vraag op welk detailniveau geaggregeerd kan worden, op 'type post' met aantallen of op postniveau. Dit gaat qua omvang verder en vraagt ook (heel) veel lakwerk.

[PM]

De afkorting 'HHR&I' staat voor Handhavingsregie en Intelligence. Het team HHR&I van de Belastingdienst/Toeslagen hield zich bezig met de handhaving van de wet- en regelgeving van de inkomensafhankelijke regelingen die door de Belastingdienst/Toeslagen worden uitgevoerd. Vanuit dit team werden toezichtacties uitgezet, bijvoorbeeld in samenwerking met het CAF-team of het toenmalige fraudeteam.

De leden van de fractie van de SP vragen voorts naar een passage in een mail over de contacten met Logius rondom een onderzoek naar een groep Bulgaren en Roemenen. De leden hebben sterk de indruk dat de gebruikte formuleringen, waaronder 'dat ze voorzichtiger moeten zijn' een uiting zijn van het mogelijk oneigenlijk profileren door medewerkers van de Belastingdienst.

Aangezien het Openbaar Ministerie hier onderzoek naar doet, kan ik hier nu niet op reageren.

De leden van de fractie van de SP vragen naar de weekverslagen van het CAF-team.

Deze verslagen werden eerst wekelijks en later tweewekelijks opgesteld en breed verzonden binnen de Belastingdienst, waaronder leden van het MT-fraude. De verslagen tot en met 2016 zijn via het op 15 november 2019 gepubliceerde Wob-verzoek openbaar gemaakt. De beschikbare weekverslagen van 2017 tot en met 2019 treft u aan als bijlagen bij deze brief. Daarnaast vragen de leden van de SP-fractie naar 'een nieuwe zaak waar mogelijk een politiek tintje aan zit', waarover volgens een verslag afstemming is geweest met [redacted]

Dit betrof een in het weekverslag CAF van 27 februari 2015 opgenomen signaal over een IP-adres van een lokaal kantoor van een landelijke politieke partij, waar vandaan aangiften Inkomstenbelasting waren ingediend. Het ging hierbij om een hulpgroep die belastingplichtigen bijstond bij de aangiften. Hierbij bleek dat circa 75% van deze aangiften door de Belastingdienst gecorrigeerd werden vanwege fouten in de aangifte waardoor een nader onderzoek naar het mogelijk faciliteren van onjuiste aangiften noodzakelijk was. Hierna heeft een zogenaamd 'normoverdragend' gesprek plaatsgevonden met de desbetreffende hulpgroep.

De leden van de SP-fractie vragen naar de casus over mensen met de Ghanese nationaliteit.

Alle beschikbare stukken met betrekking tot de casus [redacted] zijn op 27 januari 2020 aan de onderzoekers van de AP verstrekt.
[PM: bestand openbaar maken]

De leden van de SP-fractie willen worden geïnformeerd over de voorgenomen sanctie van de AP tegen de Belastingdienst, vanwege de overtredingen van de AVG.

De AP heeft op 13 augustus 2020 laten weten voornemens te zijn om, gelet op de geconstateerde overtredingen, de haar toekomende bevoegdheid tot het opleggen van een sanctie aan te wenden. Dit kan resulteren in het opleggen van een bestuurlijke boete en/of een corrigerende maatregel. Voordat de AP hierover beslist, is de Belastingdienst in de gelegenheid gesteld om een zienswijze te geven op zowel de inhoud van het rapport als de mogelijke oplegging van een sanctie. Bij brief van 10 september 2020 heeft de Belastingdienst een zienswijze gegeven. De Belastingdienst is in afwachting van de beslissing van de AP.

De leden van de fractie van de SP vragen voorts aandacht voor het verstrekken van informatie van de Belastingdienst aan burgers. Sinds november 2019 vragen ouders vaker om inzage in hun 'dossier'. Zoals ik meermaals heb aangegeven, wordt deze vraag ruimer gezien dan alleen de op de zaak betrekking hebbende stukken in het geval van een bezwaar- of beroepsprocedure. Onder het 'dossier' wordt verstaan: alle gegevens van de ouders in de systemen van Toeslagen over de jaren waarover de ouders vragen hebben. Bijvoorbeeld omdat sprake was van terugvorderingen van de kinderopvangtoeslag waarna een langdurige periode van invorderingen en verrekeningen ontstond. Voor dit doel heeft UHT een speciaal team opgesteld voor het samenstellen van fysieke dossiers voor de ouders. Het team bestaat uit 25 fte en een [redacted]. Na de eerste ervaringen uit eind 2019 en begin 2020 is dit team nu gestart met een zo gestandaardiseerd mogelijk proces, waarbij gebruik wordt gemaakt van alle systemen en digitale vindplaatsen voor informatie en vervolgens van de benodigde gegevens een fysiek dossier wordt samengesteld. Hiervoor is een nieuwe werkwijze ontwikkeld om de wens en de informatiebehoefte van de ouder centraal te stellen en daarnaast de processen te versnellen. Er wordt telefonisch contact opgenomen met de ouder en gevraagd wat de exacte informatiebehoefte is. Van de ~800 ouders die een dossier

Met opmerkingen [redacted]: Afgelopen vrijdag hebben wij al een inhoudelijke reactie gegeven nav het voornemen om de weekberichten te verstrekken.

Met opmerkingen [redacted] [55]: 20201027: Bijlage ligt ter beoordeling bij CAF.

Met opmerkingen [redacted]: Kunnen de betreffende stukken mee worden gestuurd met de antwoorden als deze nog niet openbaar zijn gemaakt?

Met opmerkingen [redacted]: Omdat we denken dat dit al in de grote WOB zat?

verzoek hebben ingediend, is er reeds met ~650 ouders telefonisch contact 25 geweest en met het merendeel van de overige ~150 ouders vindt telefonisch contact plaats voor eind oktober 2020. De behoefte van ouders varieert van een specifieke vraag of uitzoekactie tot het krijgen van een samenvatting van het persoonlijk dossier of het krijgen van het gehele persoonlijke dossier. Vanaf 1 november 2020 start UHT met het terugkoppelen van de uitkomst van grote verzoeken – daar het een verzoek betreft dat breder is dan een samenvatting – aan ouders. In parallel aan het samenstellen van gehele dossiers worden ouders met verzoeken voor een samenvatting en/of specifieke vragen geholpen. In de volgende Voortgangsrapportage kinderopvangtoeslag geef ik op basis van deze ervaringen een inschatting van de planning van deze aanpak.

Zie de volgende 2 opmerkingen.

Wat je aan het slot wel op zou kunnen nemen, is iets als "De Belastingdienst onderzoekt hoe hij naast het jaarlijkse steekproefsgewijze onderzoek naar de vaktechnische- en fiscaaltechnische kwaliteit van de behandelde aangiften ook een kwaliteitscontrole in kan richten specifiek voor de onderliggende selectieregels."

Binnen Handhaving zijn we daar al mee gestart (is ook kort aangegeven tijdens de technische briefing, waarbij aangegeven is dat we in afwachting waren van de bevindingen uit diverse in- en externe onderzoeken).

In het onderzoek naar de vaktechnische- en fiscaaltechnische kwaliteit van aangiften kan uiteraard ook vooringenomen werken en/of disproportioneel werken blijken als daar al sprake van zou zijn. Het is dus extra, maar dan wat explicieter en in een eerder stadium.

Ik wil hier een check van UHB op of dit zo naar buiten kan. Wij zijn hier weliswaar mee bezig, maar een bevestiging van de kadersteller is wel gewenst.

Klopt dit? Als het categorie 2 is wordt toch eerst nog centraal bekeken of deze wordt aangeboden aan de kantoren. Bij teveel werkaanbod kan het zijn dat een eerdere uitworp alsnog wordt besloten die niet in behandeling te nemen. Graag even kijken naar de omschrijving in de TK brief en de stukken over het VpB debat van vorig jaar.

Wat wordt met deze zin bedoeld te zeggen.